

Genel Kurul

Dağıtım: Genel

1 Ekim 2024

Orijinal dili: İngilizce*

Yetmiş dokuzuncu oturum

Geçici gündemin** 71 (c) numaralı bendi

İnsan haklarının geliştirilmesi ve korunması: İnsan hakları durumu ve özel raportör ve temsilcilerin raporları

1967'den itibaren işgal altında bulunan Filistin topraklarındaki insan haklarına ilişkin durum***

Genel Sekreter'in notu

Genel Sekreter, İnsan Hakları Konseyi'nin 5/1 sayılı kararı uyarınca, 1967'den bu yana işgal altında bulunan Filistin topraklarında insan haklarının durumuna ilişkin Özel Raportör Francesca Albanese'nin raporunu Genel Kurul'a iletmekten onur duyar.

* İşbu rapor Türkçeye Ahmet Erdem Işık ve Alpaslan Durmuş tarafından çevrilmiştir. Çevirmenler çeviri metne katkıları için Alper Küçük, Fatma Sena Yasan, Hafize Zehra Kavak, Halil Apaydın, Münevver Çukur, Nevzat Onaran, Nurullah Öztürk, Selman Salim Kesgin, Siret Karasoy ve Zahide Ekmekçi'ye teşekkür ederler.-çev.

** A/79/150.

*** Mevcut rapor, en güncel bilgileri yansıtmak amacıyla son teslim tarihinden sonra sunulmuştur.

1967'den itibaren işgal altında bulunan Filistin topraklarındaki insan haklarına ilişkin duruma dair Özel Raportör Francesca Albanese'nin raporu

Sömürgeci imha yöntemi olarak soykırım

Özet

Özel Raportör Francesca Albanese bu raporunda 1967'den bu yana işgal altında tutulan Filistin topraklarındaki insan haklarının durumuna ilişkin, işgal altındaki Filistin topraklarında yaşanan dehşeti incelemektedir. Gazze'nin topyekûn imhası hız kesmeden devam ederken ülkenin diğer bölgeleri de bu yıkımdan payını almış durumdadır.

İsrail'in 7 Ekim'den sonra Filistinlilere karşı uyguladığı şiddet yeni bir durum değil; aksine Filistinlilerin uzun vadeli, kasıtlı, sistematik, devlet tarafından organize edilen zorla yerinden edilme ve yer değiştirmeye tabi tutulmalarının bir parçasıdır. Bu gidişat, Filistin halkının bu topraklardaki varlığına telafisi mümkün olmayan zararlar verme riski taşımaktadır. Üye devletler, insanlık tarihini daha da yaralayacak yeni zulümleri önlemek için hemen şimdi müdahalede bulunmalıdır.

I. Giriş

1. Özel Raportör Francesca Albanese, Mart 2024'te, 1967'den bu yana işgal altında tutulan Filistin topraklarındaki insan haklarının durumuna ilişkin, İsrail'in Gazze'de soykırım eylemlerinde bulunduğu inanmak için makul gerekçeler olduğu sonucuna varmıştır.¹ Özel Raportör işbu raporda, 7 Ekim 2023 sonrasındaki Gazze'ye yönelik şiddetin Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere Batı Şeria'ya yayılmasına dair analizini genişletmektedir. Özel Raportör mevcut durumu, Filistin'deki Filistinli varlığını tasfiye etmeyi amaçlayan, on yıllardır devam eden toprak genişletme ve etnik temizlik süreci bağlamına oturtarak soykırım kastına odaklanmaktadır. Soykırımın, mümkün olduğunca çok sayıda Filistinliyi ortadan kaldırırken İsrail'in Filistin topraklarını tamamen sömürgeleştirme amacının ayrılmaz bir parçası ve aracı mahiyetinde görülmesi gerektiğini öne sürmektedir.

2. Bu rapor hukuki araştırma ve analizlere, Ürdün ve Mısır'dakiler de dâhil olmak üzere mağdur ve tanıklarla yapılan görüşmelere, açık kaynaklardan edinilen bilgilere ve uzmanlar ile sivil toplum kuruluşlarının katkılarını dayanmaktadır. İşgal altındaki Filistin topraklarına girişine hâlâ izin verilmeyen Özel Raportör, İsrail'in yasa dışı işgal ettiği topraklara bilgi toplama mekanizmalarının girişini engelleme yetkisi olmadığını vurgulamaktadır. Birleşmiş Milletler mekanizmalarının ve Uluslararası Ceza Mahkemesi [International Criminal Court (ICC)] soruşturmacılarının erişiminin İsrail tarafından ısrarla engellenmesi; İsrail'in, uluslararası soruşturmacıların Gazze'ye girmesine izin vermesi ve delillerin korunmasını sağlamak için tedbirler alması yönündeki Uluslararası Adalet Divanı [International Court of Justice (ICJ)] kararına aykırılık oluşturarak adaletin engellenmesi anlamına gelebilir.²

3. Filistinlilere yönelik devam eden saldırılarının ölçeği ve niteliği bölgelere göre farklılık göstermekle birlikte Filistin topraklarının tamamı üzerinde hâkimiyet kurmayı amaçlayan İsrail'in, Filistin halkının tamamına yönelik yıkıcı eylemlerinin bütünü açıkça tanımlanabilir vaziyettedir. Bir grubun bütününe yönelik şiddet eylemleri; işgal altındaki Filistin topraklarının tamamında soykırımın durdurulması, önlenmesi ve cezalandırılması amacıyla Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin (Soykırım Sözleşmesi) uygulanmasını gerektirmektedir.

II. Hukuki çerçeve ve gelişmeler

4. Özel Raportör bu raporda, başta Soykırım Sözleşmesi ve Apartheid [İrk Ayrımcılığı] Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme olmak üzere uluslararası insancıl hukuk, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası ceza hukuku ve uluslararası teamül hukuku ile ilgili yasal gelişmeler ve içtihat da dâhil önceki raporlarda³ ele alınan yasal çerçeveye dayanmaktadır.

5. İki önemli hukuki gelişme mevcut raporun hazırlanmasında etkili olmuştur. İlk olarak, Temmuz 2024 tarihli İstisari Mütalaa'sında Uluslararası Adalet Divanı (ICJ), İsrail'in 1967'den bu yana işgal altında tuttuğu Filistin topraklarının tamamında, koloni rejimi de dâhil olmak üzere,⁴

1 [A/HRC/55/73](#), para. 7.

2 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Gazze Şeridi'nde Uygulanması (Güney Afrika v. İsrail), Karar, 26 Ocak 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 86 (5); ve *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Gazze Şeridi'nde Uygulanması (Güney Afrika v. İsrail), 28 Mart 2024 tarihli Kararın Değiştirilmesi Talebi, Karar, 24 Mayıs 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 57 (2) (c).

3 [A/HRC/53/59](#), para. 14-25; [A/HRC/55/73](#), para. 15-20; [A/HRC/49/87](#), para. 19-34.

4 Fransızca "colonies (koloniler)" terimi sömürge sürecini İngilizcede yaygınlıkla kullanılan "settlements (yerleşimler)" teriminden daha iyi yansıtmaktadır. bk. *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 111.

uzun süredir devam eden varlığını hukuka aykırı⁵ ve ilhaka yönelik⁶ bir eylem olarak nitelendirmiştir. İsrail'in ilhakının kalıcı olacak şekilde tasarlandığını, “sahada geri döndürülemez etkiler”⁷ yarattığını, “İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Filistin halkının bütünlüğüne zarar verdiğini”⁸ ve “işgal altındaki bir toprak üzerinde egemenlik elde etmeye”⁹ çalıştığını belirtmiştir.

6. Mahkeme; kuvvet kullanarak toprak edinmeyi,¹⁰ ırk ayrımcılığı ve apartheidi yoluyla¹¹ yasaklayan, ayrıca Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkını koruyan¹² istisnasız normların ihlal edildiğini kabul etmiş ve işgalin, yerleşimci-sömürgeci doğasından kaynaklanan,¹³ adı anılmasa da fiilen bir saldırı eylemi teşkil ettiği sonucuna varmıştır. İşgalin süratle sona erdirilmesi, kolonilerin lağvedilmesi ve tahliye edilmesi, Filistinli mağdurlara tam tazminat sağlanması ve 1967'den bu yana yerlerinden edilmiş Filistinlilerin geri dönüşüne izin verilmesi yükümlülüğünü vurgulamıştır.¹⁴

7. *Duvar* görüşünü¹⁵ genişleten Mahkeme, İsrail'in “güvenlik kaygıları”nın işgali haklı gösterdiği yönündeki iddiaları reddetmiştir.¹⁶ İşgalin hukuka açıkça aykırılığı, sözde meşru müdafaa iddialarını geçersiz kılmaktadır; İsrail'in başvurabileceği tek yasal yol, bu toprakların tamamından koşulsuz çekilmesidir.

8. İkinci olarak, *Güney Afrika'nın İsrail aleyhine açtığı davada* Mahkeme, soykırım eylemlerinin önlenmesi ve/veya durdurulması için geçici tedbirler alınmasına hükmetmiştir.¹⁷ Ocak 2024'te, Gazze'deki Filistinlilerin, Soykırım Sözleşmesi kapsamındaki haklarına yönelik “gerçek ve yakın bir telafisi mümkün olmayan zarar riskinin” varlığını kabul ettikten sonra Mahkeme, İsrail'e Sözleşme'de belirtilen “tüm fiillerin işlenmesini önleme” talimatı verdi.¹⁸ Mahkeme, Mart ayında, kötüleşen insani krize dikkat çekti¹⁹ ve Mayıs ayında Refah'ta “istisnai derecede ciddi” bir risk olduğunu kabul ederek İsrail'e “askerî

5 *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 155 ve 261-264.

6 a.g.e., para. 173, 179 ve 252.

7 a.g.e., para. 173.

8 a.g.e., para. 239.

9 a.g.e., para. 179.

10 a.g.e., para. 179, 254 ve 261-263; Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Madde 2 (4).

11 *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 223-229.

12 a.g.e., para. 237-245, 256-257 ve 261-262.

13 a.g.e., para. 155 ve 167-169. Ayrıca bk. *19 Temmuz 2024 tarihli İstisari Mütalaa*, Yargıç Xue'nin Beyanı, para. 4; Yargıç Yusuf'un Muhalefet Şerhi, para. 2-4 ve 12; Yargıç Cleveland'ın Muhalefet Şerhi, para. 33.

14 *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 267-271 ve 285 (4)-285 (6).

15 *İşgal Altındaki Filistin Topraklarında Duvar İnşa Edilmesinin Hukuki Sonuçları, İstisari Mütalaa, 9 Temmuz 2004, I.C.J. Raporları 2004*, s. 136, para. 139.

16 *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 205, 254 ve 263.

17 Sekiz devlet resmen müdahil olmuştur; bk. www.icj-cij.org/case/192/intervention.

18 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Gazze Şeridi'nde Uygulanması (Güney Afrika v. İsrail)*, Karar, 26 Ocak 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 86 (1).

19 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Gazze Şeridi'nde Uygulanması (Güney Afrika v. İsrail)*, Karar, 28 Mart 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 21-22.

saldırısını derhâl durdurma” talimatı verdi.²⁰ Buna rağmen İsrail ve diğer birçok devlet bu tür emirleri göz ardı etmeye devam etmekte²¹ ve İsrail’e silah akışı sürmektedir.²²

III. “Amaca ulaşmanın bir aracı” olarak soykırım

9. 14 Ekim 2023’te, İsrail’in, Kuzey Gazze’deki 1,1 milyon Filistinlinin 24 saat içinde Kuzey Gazze’den Güney’e göç etmesini emretmesinin ardından -ki bu göç “tarihteki en hızlı kitlesel yer değiştirmelerden biri”²³ şeklinde tanımlanmıştır- Özel Raportör, kasıtlı kitlesel etnik temizlik riski konusunda uyarıda bulunmuş²⁴ ve bu uyarının ne kadar yerinde olduğu kısa süre içinde kanıtlanmıştır. İsraili yetkililer ve diğerleri, Filistinlilerin buldukları yerden ayrılmalarını ve İsraililerin “Gazze’ye dönüp” 2005’te dağıtılan kolonileri yeniden inşa etmelerini talep ederken Gazze’deki Filistinlilerin en az %90’ı, çoğu 10 defadan fazla olmak üzere,²⁵ zorla yerinden edilmiştir.²⁶

10. Bu arada şiddet Gazze’nin ötesine yayılmış, İsrail güçleri ve şiddet yanlısı yerleşimciler Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere Batı Şeria’da etnik temizlik ve apartheid uygulamalarını arttırmıştır.²⁷

11. Üst düzey İsraili yetkililer, bakanlar ve dinî liderler sivillere karşı kabul edilebilir şiddet için yeni eşikler belirleyerek Filistinlilerin imha edilmesini ve mülksüzleştirilmesini teşvik etmeye devam etmiştir. 1948’den bu yana devam eden Nekbe kasıtlı hızlandırılmıştır.²⁸

12. Takip eden bölümlerde Özel Raportör, işgal altındaki Filistin topraklarının tamamını veya bir kısmını etnik mahiyette temizlemek için bir araç olarak soykırım eylemlerini kullanma kastını ispatlayan davranış kalıplarını vurgulamakta ve sahadaki kritik gelişmeleri incelemektedir.

20 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Gazze Şeridi’nde Uygulanması (Güney Afrika v. İsrail)*, 28 Mart 2024 tarihli Kararın Değiştirilmesi Talebi, Karar, 24 Mayıs 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 29 ve 57 (2) (a).

21 bk. <http://www.ohchr.org/en/statements/2024/09/un-experts-warn-international-order-knives-edge-urge-states-comply-icj-advisory> ve <http://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/06/states-and-companies-must-end-arms-transfers-israel-immediately-or-risk>.

22 *İşgal Altındaki Filistin Topraklarına İlişkin Bazı Uluslararası Yükümlülüklerin İhlal Edildiği İddiası (Nikaragua v. Almanya)*, Karar, 30 Nisan 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 22-24. Ayrıca *İsrail’in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa*, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 285 (7).

23 A/HRC/56/CRP.4, para. 94.

24 bk. <http://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/10/un-expert-warns-new-instance-mass-ethnic-cleansing-palestinians-calls>.

25 bk. <https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-125-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-Jerusalem>.

26 bk. www.timesofisrael.com/12-ministers-call-to-resettle-gaza-encourage-gazans-to-leave-at-jubilant-conference; www.economist.com/middle-east-and-africa/2024/08/27/israels-settlers-are-winning-unprecedented-power-from-the-war-in-gaza; www.nbcnews.com/news/world/right-wing-israeli-ministers-join-thousands-event-calling-countrys-res-rcna135863; <https://edition.cnn.com/2024/03/20/middleeast/israel-gaza-settlers-daniella-weiss/index.html>; www.aa.com.tr/en/middle-east/israel-s-ben-gvir-demands-resettlement-of-gaza-voluntary-migration-of-palestinians/3252890 ve Nicola Perugini, “Settler colonial inversions: Israel’s ‘disengagement’ and the Gush Katif ‘Museum of Expulsion’ in Jerusalem, *Settler Colonial Studies*, cilt 9, sayı 1 (Şubat 2019), ss. 44-45.

27 bk. <http://www.lemkininstitute.com/active-genocide-alert-1/israel-is-committing-genocide-across-palestine--active-genocide-alert-condemning-ongoing-violence-in-the-west-bank>.

28 İsraili Knesset Üyesi, Ariel Kallner, erişim adresi: <https://x.com/ArielKallner/status/1710769363119141268>, çevirisi için bk. <https://www.newarab.com/analysis/erase-gaza-how-genocidal-rhetoric-normalised-israel>.

A. Gazze'deki soykırımın önlenmesi ve cezalandırılmasındaki başarısızlık

13. Özel Raportör'ün bir önceki raporundan (A/78/545) bu yana ve Uluslararası Adalet Divanı'nın (ICJ) müdahalelerine rağmen soykırım eylemleri artış göstermiştir. Yaklaşık bir yıldır devam eden Filistinliler için yararlı olabilecek her şeyi yok etme amaçlı saldırılar Gazze'nin hesaplı bir şekilde yok edilmesine yol açmıştır: Bunun insani, maddi ve çevresel maliyeti ölçülemez durumdadır.²⁹

14. Mart 2024'ten bu yana İsrail 93'ten fazla katliam gerçekleştirmiş; bu katliamlarla 10.037 Filistinliyi öldürmüş ve 21.767'sini de yaralamıştır. Böylece bildirilen toplam ölü sayısı neredeyse 42 bine, yaralı sayısı ise 96 bine ulaşmıştır.³⁰ Ancak güvenilir kaynaklardan alınan veriler eksik olduğu için kayıpların büyüklüğü olduğundan az yansıtılıyor olabilir. Yardım dağıtım yerleri,³¹ çadırlar,³² hastaneler,³³ okullar³⁴ ve çarşılar³⁵ ayırım gözetmeksizin havadan ve keskin nişancı ateşiyle defalarca saldırıya uğramıştır. Aralarında 700'den fazla bebeğin de bulunduğu³⁶ en az 13 bin çocuk öldürülmüş, bunların birçoğu başından ve göğsünden vurulmuştur.³⁷

29 *bk.* www.reuters.com/world/middle-east/gazas-huge-reconstruction-challenge-key-facts-figures-2024-09-11/ ve www.unep.org/news-and-stories/press-release/damage-gaza-causing-new-risks-human-health-and-long-term-recovery.

30 *bk.* https://gaza-projections.org/gaza_projections_report.pdf ve [www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(24\)01169-3/fulltext](http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(24)01169-3/fulltext).

31 *bk.* www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-130; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-131; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-140; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-144; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-146; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-147; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-149; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-159; www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-180-gaza-strip-west-bank; www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-181-gaza-strip ve <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/un-human-rights-office-opt-attacks-humanitarian-aid-distribution-system-enar>.

32 *bk.* www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-136; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-141; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-148; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-149; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-171; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-172; www.aljazeera.com/news/2024/5/28/at-least-21-killed-dozens-wounded-in-israeli-attacks-on-gazas-rafah; www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-182-gaza-strip; www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-185-gaza-strip ve www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-191-gaza-strip.

33 *bk.* www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-131; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-144; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-149; www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-184-gaza-strip ve <https://airwars.org/civilian-casualties/ispt120524d-may-12-2024/>.

34 *bk.* www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-155; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-152; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-171; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-166; www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-184-gaza-strip; www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-193-gaza-strip; www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-200-gaza-strip ve www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-199-gaza-strip.

35 *bk.* www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-193-gaza-strip.

36 *bk.* www.972mag.com/palestinian-infants-killed-gaza-2024/.

37 *bk.* www.youtube.com/watch?v=yA7MeI65IIM; www.theguardian.com/world/2024/apr/02/gaza-palestinian-children-killed-idf-israel-war ve www.politico.com/news/magazine/2024/07/19/gaza-hospitals-surgeons-00167697.

Yaklaşık 22.500 Filistinli hayat tarzlarını değiştirmek zorunda kalacak şekilde yaralanmıştır.³⁸ Mayıs ayı itibarıyla 4 bin çocuk olmak üzere³⁹ 10 bin kişinin hâlen enkaz altında olduğu tahmin edilmektedir,⁴⁰ mahsur kalan ve ölenlerin sesleri sıklıkla duyulmaktadır. Sayısı belirlenmemiş kişiye İsrail güçleri tarafından zorla kaybedilmiştir.⁴¹

15. Gazze'deki yıkımın büyüklüğü evkırım [domicide],⁴² kentkırım [urbicide],⁴³ eğitimkırım [scholasticide],⁴⁴ sağlıkkırım [medicide],⁴⁵ kültürelkırım [cultural genocide]⁴⁶ ve ekokırım [ecocide]⁴⁷ iddialarına yol açmıştır. Patlamamış mühimmat ve insan vücudu kalıntıları da dâhil olmak üzere yaklaşık 40 milyon ton enkaz⁴⁸ ekosistemi kirletmektedir.⁴⁹ 140'tan fazla geçici atık sahası⁵⁰ ve 340 bin ton atık⁵¹ ile arıtılmamış atık su ve kanalizasyon taşması;⁵² hepatit A,⁵³ solunum yolu enfeksiyonları,⁵⁴ ishal ve cilt hastalıkları gibi hastalıkların yayılmasına sebep olmaktadır.⁵⁵ Gazze, İsraili liderlerin vaat ettikleri üzere insan yaşamı için elverişsiz hâle getirilmiştir.⁵⁶

16. Tahliye edilenlerin sözde “güvenli bölgeler”de devam eden bombardımanlara maruz kalması⁵⁷ sıkıntı, terör ve ölüm yaratmaya devam etmiştir.⁵⁸ Yerlerinden edilen insanlar, İsrail'in %70'ine defalarca saldırdığı Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı [The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA)] okulları da dâhil

38 bk. <http://www.who.int/news/item/12-09-2024-who-analysis-highlights-vast-unmet-rehabilitation-needs-in-gaza/>.

39 bk. <https://news.un.org/en/story/2024/05/1149256> ve www.nytimes.com/2024/03/23/world/middleeast/gaza-missing-bodies-deaths.html

40 bk. www.savethechildren.org.uk/news/media-centre/press-releases/over-20000-children-estimated-to-be-lost-in-gaza.

41 bk. www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2024/07/20240731-Thematic-report-Detention-context-Gaza-hostilities.pdf, para. 56-57 ve www.unrwa.org/sites/default/files/content/resources/summary_on_detention_and_alleged_ill-treatmentupdated.pdf.

42 bk. www.nytimes.com/interactive/2024/01/29/opinion/destruction-of-homes-crime-domicide.html ve www.ohchr.org/en/press-releases/2024/04/gaza-un-experts-deplore-use-purported-ai-commit-domicide-gaza-call.

43 A/HRC/55/73, para. 60-61 ve <https://beiruturbanlab.com/en/Details/1977>.

44 bk. www.ohchr.org/en/press-releases/2024/04/un-experts-deeply-concerned-over-scholasticide-gaza ve <https://theintercept.com/2024/02/09/deconstructed-gaza-university-education/>.

45 Nicola Perugini ve Neve Gordon, “Medicine in Gaza and international law: Time for banning the bombing of hospitals”, *Institute for Palestine Studies*, No. 094, Eylül 2024.

46 bk. www.aljazeera.com/news/2024/1/14/a-cultural-genocide-which-of-gazas-heritage-sites-have-been-destroyed ve <https://jacobin.com/2024/03/israel-gaza-war-cultural-herita.g.e>.

47 bk. <https://forensic-architecture.org/investigation/ecocide-in-gaza> ve www.theguardian.com/environment/2024/mar/29/gaza-israel-palestinian-war-ecocide-environmental-destruction-pollution-rome-statute-war-crimes-aoe.

48 bk. www.unep.org/resources/report/environmental-impact-conflict-gaza-preliminary-assessment-environmental-impacts, s. 7.

49 a.g.e., s. 32-36.

50 bk. www.undp.org/papp/publications/undp/papps-emergency-response-solid-waste-management, s. 1.

51 bk. www.science.org/content/article/virus-causes-polio-has-been-found-gaza-here-s-why-grim-news.

52 bk. www.ohchr.org/en/press-releases/2023/11/israel-must-stop-using-water-weapon-war-un-expert.

53 bk. <https://news.un.org/en/story/2024/08/1152791>.

54 bk. www.emro.who.int/images/stories/Sitrep_-_issue_38.pdf, s.3 ve www.emro.who.int/images/stories/Sitrep_-_issue_24.pdf, s. 1.

55 bk. www.emro.who.int/images/stories/Sitrep_-_issue_38.pdf, s.3.

56 S/2024/419, ek I, para. 6, 10 ve 24 ile ek II, para. 6.

57 bk. www.aljazeera.com/opinions/2024/1/6/safe-zones-israels-technologies-of-genocide ve <https://forensic-architecture.org/investigation/humanitarian-violence-in-gaza>.

58 bk. <https://news.un.org/en/story/2024/05/1149951>; <https://news.un.org/en/story/2024/08/1153406>; <https://news.un.org/en/story/2024/07/1152601>; www.nrc.no/news/2024/august/gaza-new-israeli-orders-force-thousands-in-deir-al-balah-to-flee-again-and-disrupt-last-aid-hub/; www.aljazeera.com/opinions/2024/1/6/safe-zones-israels-technologies-of-genocide; <https://forensic-architecture.org/investigation/humanitarian-violence-in-gaza>.

olmak üzere sığınaklarda sistematik olarak takip edilmiş ve hedef alınmıştır.⁵⁹ Mayıs ayındaki Refah saldırısı 3.500'den fazla kişinin doğrudan ölümüne⁶⁰ ve yaklaşık 1 milyon Filistinlinin moloz, kanalizasyon ve çürüyen cesetlerden oluşan yaşanmaz arazilere göç etmesine sebep olmuştur.⁶¹

17. Uydu görüntülerine ve diğer kaynaklara göre İsrail askerleri, Gazze'nin %26'sından fazlasında yollar ve askerî üsler inşa etmiştir. Bu da bölgede kalıcı bir varlık oluşturmayı amaçladıklarını göstermektedir.⁶² İsrail ordusu, Gazze çevresindeki "tampon bölge"yi bölgenin %16'sına kadar genişleterek evleri, apartman bloklarını ve tarım arazilerini yerle bir etti.⁶³ Ağustos 2024 itibarıyla Gazze'nin yaklaşık %84'ünde uygulanan mükerrer tahliye emirleri,⁶⁴ nüfusun çoğunu bölgenin yalnızca %12,6'sını kaplayan⁶⁵ daralmış ve güvensizleşmiş bir "insani bölge"ye sıkıştırmıştı;⁶⁶ bu alan da ilhak hazırlıkları doğrultusunda yeniden yapılandırılmaktaydı. Eylül ayı başlarındaysa İsrail hükümetinin iki bakanı, Gazze'nin önemli bir bölümünün ele geçirilmesi ve ilhak edilmesi çağrısında bulundu.⁶⁷

18. İsrail, sağlık tesislerini hedef almak için "sağlık tesislerinin kalkan amaçlı kullanıldığı" argümanını kullanmaktadır.⁶⁸ Dünya Sağlık Örgütüne [World Health Organization (WHO)] göre; 300 gün içinde 36 hastaneden 32'si hasar gördü, 20 hastane ve 119 birinci basamak sağlık merkezinden 70'i kullanılamaz hâle geldi.⁶⁹ 20 Ağustos'a kadar İsrail, sağlık tesislerine 492 kez saldırdı.⁷⁰ İsrail güçleri, 18 Mart'tan 1 Nisan'a kadar eş-Şifa Hastanesini yeniden kuşatarak 400'den fazla kişiyi öldürdü ve aralarında doktorlar, hastalar, yerinden edilmiş siviller ve devlet memurlarının da bulunduğu 300 kişiyi gözaltına aldı.⁷¹ 26 Ağustos'ta, 1 milyon Filistinlinin barındığı Deyr el-Belah'taki toplu tahliye emirlerinin ardından İsrail güçleri el-Aksa Hastanesindeki 650 hastanın 100'ü dışındaki tamamını tahliyeye zorladı.⁷² 30 Ağustos'ta ise Refah'taki Birleşik Arap Emirlikleri Hastanesine giden bir insani yardım kamyonu, İsrail güçlerinin saldırısına uğradı ve bu saldırıda çok sayıda yardım görevlisi hayatını kaybetti.⁷³

19. Su ve kanalizasyon sistemlerinin tahrip edilmesi, yardımların engellenmesi ve sığınakların aşırı kalabalıklaşmasının doğrudan bir neticesi 16 Temmuz 2024'te, Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO), 25 yıl sonra ilk kez

59 bk. http://www.unrwa.org/sites/default/files/photo_essay_education_under_attack.pdf.

60 bk. https://aoav.org.uk/wp-content/uploads/2024/02/gaza_projections_report.pdf.

61 bk. <http://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-111-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-Jerusalem>.

62 bk. <http://www.haaretz.com/israel-news/security-aviation/2024-07-08/ty-article-static/.premium/israel-seized-26-of-gaza-now-jewish-settlers-see-their-chance/00000190-77cd-d705-a7f5-ffffbc0000>.

63 bk. <http://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/09/israel-opt-israeli-military-must-be-investigated-for-war-crime-of-wanton-destruction-in-gaza-new-investigation/>.

64 bk. <http://www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/humanitarian-situation-update-203-gaza-strip>.

65 bk. <http://www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/humanitarian-situation-update-203-gaza-strip>.

66 A/HRC/55/73, para. 85 ve 95.

67 bk. <https://x.com/AmichaiChikli/status/1830868859407970703> (İbranice) ve <https://x.com/bezalelsm/status/1830140531164237947> (İbranice).

68 A/HRC/55/73, para. 87-92; Nicola Perugini ve Neve Gordon, "Medical lawfare: the Nakba and Israel's attacks on Palestinian healthcare", *Journal of Palestine Studies*, cilt 53, sayı 1 (Nisan 2024).

69 bk. <https://healthcluster.who.int/publications/m/item/300-days-of-war-the-occupied-palestinian-territory>.

70 bk. <https://healthcluster.who.int/publications/m/item/300-days-of-war-the-occupied-palestinian-territory>.

71 bk. www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-149; www.who.int/news/item/06-04-2024-six-months-of-war-leave-al-shifa-hospital-in-ruins--who-mission-reports ve <https://mondoweiss.net/2024/04/come-out-you-animals-how-the-massacre-at-al-shifa-hospital-happened/>.

72 bk. www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/humanitarian-situation-update-209-gaza-strip ve www.washingtonpost.com/world/2024/08/27/israel-gaza-war-deir-al-balah/.

73 bk. www.theguardian.com/world/article/2024/aug/29/israel-airstrike-aid-convoy-gaza.

çocuk felci virüsü tespit etmesi olmuştur.⁷⁴ Ağustos sonlarına gelindiğinde 10 aylık bir bebek bu hastalık nedeniyle kısmen felç oldu.⁷⁵ Yaklaşan salgın tehdidine rağmen İsrail aşılamaları geciktirdi⁷⁶ ve aşılama alanları⁷⁷ ile Birleşmiş Milletler aşılama konvoyuna saldırılar düzenledi.⁷⁸ İnsani yardım kuruluşları ateşkes çağrısında bulunurken İsrail 13 Ekim 2023'ten bu yana şimdiki kadarkilerden çok daha yüksek sayıda tahliye emri yayımlayarak yerinden edilmiş Filistinlilerin en yoğun olduğu bölgeleri hedef aldı.⁷⁹ Bu durum, Birleşmiş Milletler'i insani yardım operasyonlarını askıya almaya zorladı.⁸⁰

20. Gazze'nin gıda egemenliğine⁸¹ yönelik sistematik saldırılar halkı aç bırakarak yok etme kastını ortaya koymaktadır.⁸² İsrail tarım arazilerini⁸³ ve su depolarını tahrip etmiş,⁸⁴ dağıtım merkezlerine, koordinasyon ekiplerine ve yardım konvoylarına saldırmıştır.⁸⁵ Yemek bekleyen aç kalabalıklar katledilmiştir.⁸⁶ Sürekli tahliye emirleri ve İsrail'in Refah Sınır Kapısını ele geçirmesinin ardından⁸⁷ günlük yemek dağıtımı Temmuz 2024'ten Ağustos 2024'e %35 oranında azalmıştır.⁸⁸ Ağustos ayında insani yardım kuruluşlarına verilen giriş izinleri neredeyse yarı yarıya azalmıştır.⁸⁹ Suya erişim 7 Ekim öncesi seviyelerin dörtte biriyle sınırlandırılmıştır.⁹⁰ Tarım, ormancılık ve balıkçılık ekonomilerinin yaklaşık %93'ü yok edilmiş;⁹¹ Filistinlilerin %95'i yüksek düzeyde akut gıda güvensizliği⁹² ve önümüzdeki on yıllar boyunca etkili olacak yoksullukla karşı karşıya kalmıştır.⁹³

21. Ağustos 2024'te İsrail Maliye Bakanı Bezalel Smotrich, sonuçta 2 milyon insan ölse bile Gazze nüfusunun tamamının açlığa mahkûm edilmesinin "haklı ve ahlaki" olduğunu ifade etti.⁹⁴ Son aylarda gıda yardımının %83'ünün Gazze'ye girişi engellendi,⁹⁵ ayrıca Refah'taki sivillerin güvenliği defalarca hedef alınarak

74 bk. www.emro.who.int/opt/news/variant-type-2-poliovirus-isolated-from-sewage-samples-in-gaza.html; www.un.org/unispal/document/gaza-aid-agencies-polio-20aug24/; www.hrw.org/news/2024/08/26/gaza-israeli-aid-obstruction-inflaming-polio-outbreak.

75 bk. www.bbc.co.uk/news/articles/cevj7zreyxo.

76 bk. <https://news.un.org/en/story/2024/08/1153761> ve <https://edition.cnn.com/2024/08/29/middleeast/gaza-who-humanitarian-pause-intl-latam/index.html>

77 bk. www.aljazeera.com/news/liveblog/2024/9/2/israeli-war-on-gaza-live-israel-bombs-school-killing-11-palestinians?update=3154007 ve <https://x.com/EuroMedHR/status/1833448805238181922>.

78 bk. www.reuters.com/world/middle-east/israeli-military-says-it-detained-un-convoy-northern-gaza-2024-09-09/.

79 bk. www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-209-gaza-strip.

80 bk. www.youtube.com/watch?v=oSQxAU5p1kc.

81 *Gıda egemenliği* ifadesiyle gıdaya erişimin nasıl, kimler tarafından ve hangi yöntemlerle sağlanacağı vurgulanarak toplulukların kendi kaynaklarını koruma ve kendi ihtiyaçlarını belirleme hakkı savunulur. -çev.

82 A/79/171, para. 42-64 ve 112 (d).

83 bk. <https://unosat.org/products/3905>.

84 bk. <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621609/bp-water-war-crimes-180724-en.pdf;jsessionid=37827E3BBC47450A27965C80546ACA65?sequence=1>, s. 6 ve 21.

85 bk. <https://responsiblestatecraft.org/israel-hamas-war-gaza/> ve <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/un-human-rights-office-opt-attacks-humanitarian-aid-distribution-system-enar>.

86 bk. www.ohchr.org/en/press-releases/2024/03/un-experts-condemn-flour-massacre-urge-israel-end-campaign-starvation-gaza.

87 bk. <http://www.wfp.org/stories/gaza-updates-wfp-calls-all-access-points-be-opened-rafah-exodus-fuels-hunger>.

88 bk. <http://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-214-gaza-strip>.

89 bk. <http://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-211-gaza-strip>.

90 bk. <http://www.ochaopt.org/content/reported-impact-snapshot-gaza-strip-4-september-2024>.

91 bk. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/ce9fed0d3bb295f0363d690224d1cd39-0280012024/original/Palestinian-Econ-Upd-May2024-FINAL-ENGLISH-Only.pdf>, s. 6.

92 bk. http://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Strip_Acute_Food_Insecurity_MaySept2024_Special_Snapshot.pdf.

93 A/79/171, para. 48.

94 bk. <http://www.timesofisrael.com/smotrich-it-may-be-justified-to-starve-2-million-gazans-but-world-wont-let-us/>.

95 bk. <http://www.nrc.no/news/2024/september/israels-siege-now-blocks-83-of-food-aid-reaching-gaza-new-data-reveals/>.

25. 7 Ekim 2023'ten 2024 Eylül'ünün sonuna kadar, İsrail güçleri 5.505'ten fazla saldırı gerçekleştirdi.¹⁰⁷ İsrail güçleri ve İsraili yetkililer tarafından desteklenen şiddet yanlısı yerleşimciler,¹⁰⁸ 1.084 saldırı düzenleyerek¹⁰⁹ 692'den fazla Filistinlinin ölümüne -önceki 14 yılın yıllık ortalaması olan 69 ölümün 10 katı kadar- ve 5.199 kişinin yaralanmasına neden oldu.¹¹⁰

26. Çocukların hedef alınma biçimi şok edicidir. 7 Ekim 2023'ten bu yana 169 Filistinli çocuk öldürülmüştür,¹¹¹ bunların yaklaşık %80'i başından yahut gövdesinden vurulmuştur.¹¹² Bu rakam, önceki dokuz aya kıyasla %250'lik bir artışa işaret etmekte olup¹¹³ 2000 yılından bu yana Batı Şeria'da öldürülen çocukların %20'sinden fazlasına karşılık gelmektedir.¹¹⁴

27. Gazze'yi kasıp kavuran vahşetin bir benzeri de Batı Şeria'daki Filistinlilerin, İsrail Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir'in emirleri¹¹⁵ doğrultusunda maruz kaldıkları korkunç gözaltı uygulamalarıdır.¹¹⁶ Kitlesele tutuklama kampanyası¹¹⁷ on binlerce kişinin gözaltına alınmasına yol açtı ve hâlen 9.400 kişi gözaltında tutulmaktadır.¹¹⁸ Gazze'de olduğu gibi bu şahısların çoğu akademisyen, öğrenci, avukat, gazeteci ve insan hakları savunucusudur;¹¹⁹ fakat "terörist" veya "ulusal güvenlik tehdidi" şeklinde yaftalanmaktadır.¹²⁰ Sızdırılan videolar ve cezaevi yetkilileriyle yapılan görüşmeler kasıtlı ve sistematik istismar, vahşet, aşağılama, işkence ve hatta tecavüzü açığa çıkardı.¹²¹ Batı Şeria'dan en az 12 tutuklu işkence ve tıbbi bakımın sağlanmaması sonucu öldü.¹²²

28. Kasım 2023'te "Yehuda ve Samiriye Valisi", sömürgeleştirmenin ve kitlesele sürgünün sadık savunucusu Bezalel Smotrich¹²³ Batı Şeria'da "2 milyon Nazi" olduğunu iddia etti.¹²⁴ Ardından Batı Şeria'nın belli başlı bölgelerini

107 STK verileri.

108 A/HRC/55/72, para. 18; <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/un-human-rights-office-opt-statement-new-wave-settler-attacks-displacing-palestinian-herding-communities-and-consolidating-settlements-and-outposts-occupied-west-bank> ve www.haaretz.com/israel-news/2024-01-24/ty-article/.premium/israeli-army-weighs-plan-to-arm-west-bank-settlements-with-anti-tank-missiles/0000018d-3b7e-d32b-adcf-f7e83330000.

109 *bk.* <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/atrocity-alert-no-403-israel-and-occupied-palestinian-territory-sudan-and-un-human-rights-council>.

110 *bk.* <http://www.ochaopt.org/data/casualties>.

111 *bk.* <http://www.unicef.org/press-releases/child-casualties-west-bank-skyrocket-past-nine-months>.

112 *bk.* https://assets.nationbuilder.com/dcpalestine/pages/5323/attachments/original/1725884141/Targeting_Childhood_report.pdf?1725884141, s. 7.

113 *bk.* https://assets.nationbuilder.com/dcpalestine/pages/5323/attachments/original/1725884141/Targeting_Childhood_report.pdf?1725884141, s. 7 ve www.unicef.org/press-releases/child-casualties-west-bank-skyrocket-past-nine-months.

114 *bk.* https://assets.nationbuilder.com/dcpalestine/pages/5323/attachments/original/1725884141/Targeting_Childhood_report.pdf?1725884141.

115 *bk.* STK verileri; A/HRC/55/28, para. 75-80 ve <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=28609>

116 *bk.* www.btselem.org/sites/default/files/publications/202408_welcome_to_hell_eng.pdf, s. 7-8.

117 *bk.* www.amnesty.org.uk/press-releases/israelopt-surge-arbitrary-detention-west-bank-palestinians-torture-rife; STK verileri ve A/HRC/56/26, para. 62.

118 *bk.* <https://hamoked.org/prisoners-charts.php>; www.ohchr.org/en/press-releases/2024/08/israels-escalating-use-torture-against-palestinians-custody-preventable.

119 *bk.* www.ohchr.org/sites/default/files/documents/countries/opt/20240731-Thematic-report-Detention-context-Gaza-hostilities.pdf.

120 *bk.* <https://cpj.org/2024/09/arrests-of-palestinian-journalists-since-start-of-israel-gaza-war/>.

121 *bk.* www.amnesty.org/en/latest/news/2023/11/israel-opt-horrifying-cases-of-torture-and-degrading-treatment-of-palestinian-detainees-amid-spike-in-arbitrary-arrests/; <http://mezan.org/uploads/files/2024/4/1712323548Torture%20report-AI-Mezan.pdf> ve www.omct.org/site-resources/files/Submission_SR_Torture_final-15.2.24.pdf, s. 7.

122 *bk.* www.btselem.org/sites/default/files/publications/202408_welcome_to_hell_eng.pdf, s. 9.

123 *bk.* <https://hashiloach.org.il/israels-decisive-plan/>.

124 *bk.* www.timesofisrael.com/there-are-2-million-nazis-in-west-bank-says-far-right-finance-minister-smotrich/. Ayrıca *bk.* para.32.

“... [Gazze] gibi bir enkaz yığınınına” çevireceğine ahdedti.¹²⁵ 18 Ağustos'ta İsrail Dışişleri Bakanı Israel Katz, Batı Şeria'nın da Gazze'yle aynı muameleyi görmesi gerektiğini belirtti.¹²⁶

29. Batı Şeria'nın kuzeyi yoğun askerî saldırılara maruz kaldı.¹²⁷ Uzun süren kuşatmalar,¹²⁸ amansız baskınlar¹²⁹ ve Ağustos 2024'ten bu yana hava bombardımanı da dâhil şiddetin tırmanması¹³⁰ büyük bir yıkıma yol açtı.¹³¹ 46 insansız hava aracı (İHA) ve hava saldırısı¹³² sonucunda 14'ü çocuk olmak üzere 77 Filistinli hayatını kaybetti.¹³³ Cenin Kampında yaklaşık 180 ev yerle bir edildi, 3.800 yapı hasar gördü;¹³⁴ enerji kaynakları, kamu hizmetleri ve altyapı sistemleri tahrip edildi veya zarar gördü.¹³⁵ Bu durum binlerce ailenin yerinden edilmesine yol açarken hayatın pek çok alanında geniş çaplı kesinti ve aksamalara sebep oldu;¹³⁶ 181 binden fazla Filistinli, çoğu defa bundan etkilendi.¹³⁷

30. 27 Ağustos 2024'te İsrail güçleri Cenin, Nablus, Kalkilya, Tubas ve Tulkerim'e yönelik “Yaz Kampları [Summer Camps]” operasyonunu başlatarak Batı Şeria'ya Gazze gibi muamele etme vaadini yerine getirdi.¹³⁸ Günlerce süren sokağa çıkma yasağında binlerce kişi aç ve susuz bırakıldı.¹³⁹ İsrail güçleri ambulansları hedef aldı, hastanelere girişleri engelledi ve Cenin Hastanesini kuşatma altına aldı.¹⁴⁰ Buldozerler sokakları, elektrik ve kamu sağlığı altyapısını tahrip etti.¹⁴¹ Yüzlerce kişi evlerini ve mülklerini kaybetti,¹⁴²

125 *bk.* www.srugim.co.il/999113-%D7%A1%D7%9E%D7%95%D7%98%D7%A8%D7%99%D7%A5-%D7%90%D7%9D-%D7%99%D7%9E%D7%A9%D7%9A-%D7%94%D7%98%D7%A8%D7%95%D7%A8-%D7%98%D7%95%D7%9C%D7%9B%D7%A8%D7%9D-%D7%AA%D7%94%D7%A4%D7%95%D7%A9-%D7%9C%D7%A2 (İbranice).

126 *bk.* https://x.com/Israel_katz/status/1828654399360586025 (İbranice).

127 *bk.* www.ohchr.org/en/press-releases/2024/06/occupied-palestinian-territory-turk-condemns-over-500-west-bank-killings.

128 *bk.* www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/humanitarian-situation-update-189-west-bank-enarhe.

129 *bk.* www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/humanitarian-situation-update-189-west-bank-enarhe; www.ochaopt.org/poc/16-29-may-2023; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-137 ve www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-180-gaza-strip-west-bank.

130 *bk.* <https://theintercept.com/2024/06/12/israel-west-bank-airstrikes-drones-palestinians-killed-children/>.

131 *bk.* <http://www.972mag.com/jenin-tulkarem-armed-resistance-israeli-repression/>.

132 *bk.* <https://acleddata.com/2024/08/05/palestine-mid-year-metrics-2024/>.

133 *bk.* <http://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-186-west-bank>.

134 *bk.* <http://www.972mag.com/jenin-tulkarem-armed-resistance-israeli-repression/>.

135 *bk.* <https://t.me/jenencamb/57875>; www.ohchr.org/en/press-releases/2024/09/apartheid-israel-targeting-gaza-and-west-bank-simultaneously-says-expert ve www.972mag.com/jenin-tulkarem-armed-resistance-israeli-repression/.

136 *bk.* www.972mag.com/israel-apartheid-jenin-gaza/; www.972mag.com/jenin-tulkarem-armed-resistance-israeli-repression/ ve www.ohchr.org/en/press-releases/2024/09/apartheid-israel-targeting-gaza-and-west-bank-simultaneously-says-expert.

137 *bk.* <http://www.un.org/unispal/document/humanitarian-situation-update-201-07aug24/>.

138 *bk.* <https://edition.cnn.com/2024/09/06/middleeast/israeli-military-operation-jenin-west-bank-enters-second-week-intl/index.html>.

139 *bk.* www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-133-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-jerusalem ve <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/un-human-rights-office-opt-israeli-security-forces-have-killed-36-palestinians-including-eight-children-10-days-during-operation-northern-west-bank-while-settler-violence-intensifies>.

140 *bk.* www.ohchr.org/en/press-releases/2024/09/apartheid-israel-targeting-gaza-and-west-bank-simultaneously-says-expert ve www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-213-west-bank.

141 *bk.* www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/humanitarian-situation-update-216-west-bank-enar.

142 *bk.* <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-213-west-bank>.

Cenin’de binden fazla aile yerinden edildi.¹⁴³ Aralarında 8 çocuğun da bulunduğu 36 kişi öldürüldü.¹⁴⁴

31. Sağlık sektörüne yönelik hedefli saldırılar Batı Şeria’da tekrarlanmıştır. Sağlık çalışanları ve sağlık hizmetleri altyapısı 538 kez saldırıya uğramış ve bu saldırılarda 23 kişi hayatını kaybetmiş, 100 kişi yaralanmıştır; 54 tıbbi tesis, 20 mobil klinik ve 374 ambulans zarar görmüş;¹⁴⁵ kritik tıbbi bakım engellenmiştir.¹⁴⁶ Filistinlilerin Batı Şeria dışında tıbbi bakıma erişim izinleri ciddi oranda azalmıştır.¹⁴⁷

32. 29 Mayıs 2024’te Batı Şeria’nın yönetimi, askerî otoritelerden sivil otoritelere resmen devredildi, böylece ilhak *bukuken* (*de jure*) bir adım daha ileri götürülerek Eretz Yisrael’e [Büyük İsrail] kendini adanmış bir politikacı olan Bezael Smotrich’in sorumluluğuna verildi.¹⁴⁸ Ardından son 30 yılın en büyük tek seferlik arazi tahsisi onaylandı.¹⁴⁹ 7 Ekim’den bu yana İsrail, 1.416’dan fazla Filistinli yapıyı yıktı, el koydu veya yıkım emri verdi ve yaklaşık 1.400’ü çocuk olmak üzere 3.200’den fazla Filistinliyi yerinden etti.¹⁵⁰ En az 18 köy ölümcül güç tehdidiyle boşaltıldı ve bu durum¹⁵¹ C Bölgesi’ndeki geniş toprakların fiilen kolonileştirilmesini mümkün kıldı.¹⁵² Bu, “Filistin nüfusunu dağıtmayı ve bir halk olarak bütünlüğünü zayıflatmayı amaçladığı” zaten tespit edilmiş olan hukuka aykırı davranışların tırmandırılması anlamına gelmektedir.¹⁵³

33. Ekonominin çökertilmesi de bir başka varoluşsal tehdittir. Aşırı güvensizlik ve korku ortamında, Filistin Ulusal Yönetimi’ne mali transferlerin askıya alınması,¹⁵⁴ 148 bin çalışma izninin iptali¹⁵⁵ ve ciddi ulaşım ve seyahat kısıtlamaları sebebiyle Batı Şeria’nın gayrisafi yurt içi hasılası (GSYH) %22,7

143 *bk.* <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/un-human-rights-office-opt-israeli-security-forces-have-killed-36-palestinians-including-eight-children-10-days-during-operation-northern-west-bank-while-settler-violence-intensifies>.

144 *bk.* <https://www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/humanitarian-situation-update-216-west-bank-enar>.

145 *bk.* http://www.emro.who.int/images/stories/Sitrep_-_issue_41b.pdf.

146 *bk.* www.msf.org/west-bank-israeli-forces-render-healthcare-inaccessible-when-needed-most; www.who.int/news/item/14-06-2024-who-concerned-about-escalating-health-crisis-in-west-bank.

147 *bk.* <http://www.who.int/news/item/14-06-2024-who-concerned-about-escalating-health-crisis-in-west-bank>.

148 A/79/347, para. 7-10. Ayrıca dile getirilen endişeler için *bk.* *İsrail’in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 156.

149 *bk.* <https://peacenow.org.il/en/state-land-declaration-12000-dunams> ve www.gov.il/BlobFolder/reports/yafit2heb/he/igal_%D7%99%D7%A4%D7%99%D7%AA%20-%20%D7%9E%D7%A7%D7%98%D7%A2%D7%99%D7%9D%20%D7%91%20%D7%92%20%D7%90%D7%99%D7%A0%D7%98%D7%A8%D7%A0%D7%98%20%D7%A2-%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%AA.pdf (İbrance).

150 *bk.* <http://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-207-west-bank>.

151 *bk.* www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/2024-05-05/ty-article-magazine/premium/since-the-war-began-entire-areas-of-the-west-bank-have-been-emptied-of-their-communities/0000018f-39a9-d9c3-abc7-7bfd66980000.

152 *bk.* www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena-israel-palestine/246-stemming-israeli-settler-violence ve www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-219-west-bank.

153 *İsrail’in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 239.

154 *bk.* www.crisisgroup.org/united-states-israel-palestine/meltdown-looms-west-banks-financial-lifelines ve www.ohchr.org/en/press-releases/2024/04/israel-withholding-tax-revenue-and-revoking-banking-waivers-could-paralyse.

155 *bk.* <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/05/23/world-bank-issues-new-update-on-the-palestinian-economy>.

oranında daralmış,¹⁵⁶ işletmelerin yaklaşık %30'u kapanmış ve 292 bin kişi işini kaybetmiştir.¹⁵⁷

34. Gazze'deki soykırımcı eylemler Batı Şeria için de tehlikeli bir emsal teşkil etmektedir. İsrail'in Filistinlilerin yaşamını sürdürülemez hâle getirmeye yönelik kasıtlı stratejisi, işgal altındaki Filistin topraklarının her yerinde belirgin şekilde yoğunlaşmış ve Filistin halkının hayatta kalması açısından yıkıcı sonuçlar doğurmuştur.

IV. Soykırım kastının hukuki boyut ve karmaşıklığını anlamak

35. Ruanda, eski Yugoslavya ve muhtemelen Myanmar'daki¹⁵⁸ soykırımların dehşet verici deneyimlerinin ardından hukukten soykırım kavramı -ulusal, etnik, ırksal veya dinî bir grubun tamamen veya kısmen yok edilmesi- daha net bir şekilde belirlenmiştir.¹⁵⁹ Ancak uygulamada soykırımın önlenmesi ve cezalandırılması, özellikle de soykırım kastının ispatlanması boyutu hâlen gelişim göstermektedir.¹⁶⁰

36. Soykırım suçu damgası ve soykırım suçunun sonuçları; faileri genellikle soykırımı gerçekleştirme kastına dair politikaları, planları ve diğer göstergeleri (örneğin yazarak) kaydetmekten caydırmaktadır.¹⁶¹ Kasta dair doğrudan kanıt bulunamadığında, kasıt çıkarımı yapmak olguların, ifadelerin ve koşulların karmaşık bir değerlendirmesini gerektirir.¹⁶² Şu unsurlar akılda tutulmalıdır:

(a) Soykırımın olası karmaşık yapısını tanımak, soykırımın tespiti ve önlenmesi için kritik öneme sahip olsa da eylemlerin daha geniş bağlam dikkate alınmadan farklı bileşenlerine ayrılması, aranan soykırım kastını görünmez kılabilir;

(b) Soykırımsal eylemleri oluşturabilecek beş temel eylemin yanı sıra başka eylemler de soykırım kastının göstergesi olabilir,¹⁶³

(c) Mevcut içtihat öncelikle bireylere yönelik cezai kovuşturmalarda gelişmiştir;¹⁶⁴ bu, soykırımın önlenmesi için hayati önem taşıyan daha geniş kapsamlı devlet sorumluluğunun erkenden tespit edilmesini geciktirebilir.

156 bk. <http://www.ilo.org/resource/news/war-propels-unemployment-close-80-cent-and-shrinks-gdp-835-cent-gaza-strip>.

157 bk. <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2024/05/23/world-bank-issues-new-update-on-the-palestinian-economy>.

158 A/HRC/39/64, para. 84-87 ve *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Gambiya v. Myanmar)*, 23 Ocak 2020 tarihli Karar [*Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar)*, Order of 23 January 2020], I.C.J. Raporları 2020, s. 69, para. 56.

159 A/HRC/55/73, para. 15-20.

160 Paul Behrens, "Between abstract event and individualized crime: genocidal intent in the case of Croatia", *Leiden Journal of International Law*, cilt 28, sayı 4, Ekim 2015, s. 934.

161 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Sylvestre Gacumbitsi v. Savcı*, Dava No ICTR-2001-64-A, Temyiz Kararı, 7 Temmuz 2006, para. 40.

162 A/HRC/55/73, para. 18.

163 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin Uygulanması (Hrvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, para. 162, 390 ve 434; *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Bosna Hersek v. Sırbistan ve Karadağ)*, Karar, I.C.J. Raporları 2007, s. 43, para. 190 ve 344; Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkemesi, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-T, Karar, 2 Ağustos 2001, para. 580 ve Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Krstić*, Dava No. IT-95-5/18-T, Karar, 24 Mart 2016, para. 553.

164 William Schabas, *Genocide in International Law*, 2. baskı. (Cambridge University Press), 2009, s. 512.

37. Soykırım kastının varlığını kanıtlamak üzere yapılacak değerlendirmelerde, yok etme kastının nasıl tezahür ettiğini anlamak –bunun soykırım faaliyet ve uygulamalarıyla ve zulmün doğası ve ölçeğiyle ilişkisi- tek makul çıkarıma [only reasonable inference] varılabilmesi için kilit rol oynar.

38. Aşağıdaki bölümlerde Özel Raportör, ilgili içtihadın *soyut düzeyde (in abstracto)* analiz edildiğinde ve kapsamlı bir yorum yaklaşımı benimsendiğinde devlet eylemlerindeki soykırım kastının nasıl tam olarak yakalanabileceğini kısaca özetlemektedir.

A. Olguların, koşulların ve eylemlerin çeşitliliğinin göz önünde bulundurulması

39. Soykırım suçunun ciddiyeti ve karmaşıklığı, soykırım eyleminin tamamının¹⁶⁵ daha geniş bağlamına uygun şekilde yerleştirilerek dikkatlice analiz edilmesini gerektirir.¹⁶⁶

- Vahşetin doğası ve büyüklüğünün yol açtığı yıkım¹⁶⁷
- Savaşın belirsiz ortamı¹⁶⁸
- Öç alma iddiaları veya başka gerekçeler¹⁶⁹
- Soykırım gerçekleştirme fırsatı¹⁷⁰

40. Uluslararası uygulamada aynı olaylar birden fazla suçun temelini oluşturabilir (ve bir savaş suçu; insanlığa karşı suç ve soykırım eylemi oluşturabilir).¹⁷¹

165 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Ferdinand Nahimana ve Diğerleri v. Savcı*, Dava No. ICTR-99-52-A, Temyiz Kararı, 28 Kasım 2007, para. 524.

166 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, para. 419-430.

167 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Popović ve Diğerleri*, Dava No. IT-05-88-A, Temyiz Kararı, 30 Ocak 2015, para. 503; *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, para. 413; Kanada, Danimarka, Fransa, Almanya, Hollanda ve Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı'nın Müdahale Ortak Deklarasyonu (*Gambiya v. Myanmar* davasına), 15 Kasım 2023, para. 53; ve A/HRC/39/CRP.2, para. 1436-1438.

168 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-T, para. 572.

169 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Aloys Simba v. Savcı*, Dava No. ICTR-01-76-A, Temyiz Kararı, 27 Kasım 2007, para. 268-269; Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Elizaphan Ntakirutimana ve diğerleri*, Dava No. ICTR-96-10-A ve ICTR-96-17-A, Temyiz Kararı, 13 Aralık 2004, para. 302-304; Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Goran Jelisić*, Dava No. IT-95-10-A, Temyiz Kararı, 5 Temmuz 2001, para. 49; ve *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, Yargıç Bhandari'nin Muhalefet Şerhi, para. 50.

170 bk. *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, para. 431-437; ve Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-A, Temyiz Kararı, 19 Nisan 2004, para. 13 ve 148-149.

171 Patricia M. Wald, "Genocide and crimes against humanity", *Washington University Global Studies Law Review*, cilt 6, sayı 3 (Ocak 2007), s. 631-632.

Soykırım kastını belirlerken “tüm kanıtlar birlikte ele alındığında soykırımı amaçlayan bir zihinsel hâlin gösterilip gösterilmediği”ni değerlendirmek kritik öneme sahiptir.¹⁷²

41. Yargıç Trindade'nin *Hırvatistan v. Sırbistan Davası*'nda belirttiği üzere, “sivilere yönelik saldırılar” basitçe “çok sayıda adi suç işlenmiş olması” diye görülmemelidir. Aksine bu saldırılar “içerdiği aşırı şiddet ve yıkıcılıkla yok etme kastını ortaya koyabilecek bir dizi vahşet temsil eder”.¹⁷³ Odak noktası, tüm eylemlerin -örneğin aç bırakma, işkence, öldürme, zorla yerinden etme, imha- bir bütün hâlinde ele alındığında soykırım kastını gösteren bir davranış kalıbı oluşturup oluşturmadığının belirlenmesidir.¹⁷⁴

B. Kastın özelliği: “bir grup”u “tamamıyla” yok etmek

42. Grubu yok etme kastının kanıtlanmasında, tüm ilgili faktörlerin bütüncül bir yaklaşımla incelenmesi gerekir. Soykırım kastına ilişkin içtihat genellikle grubun “fiziksel veya biyolojik boyutta yok edilmesine” odaklanmaktadır.¹⁷⁵ Soykırım Sözleşmesi'nin, sömürgeciliğin uluslararası ilişkilerde hâlâ önemli bir rol oynadığı dönemde kaleme alınmış olması ve Holokost'un endüstriyel ölçekli imhasının dehşetinin canlı hatırası, sosyal ve kültürel faktörler yerine fiziksel ve biyolojik yıkıma öncelik verilmesini açıklayabilir.¹⁷⁶ Ancak Sözleşme'de belirtildiği gibi soykırım yalnızca toplu öldürme suçu değildir.¹⁷⁷ Örneğin “grubun çocuklarının zorla başka bir gruba nakledilmesi” şeklindeki soykırım fiili hiçbir öldürme eylemi içermez.¹⁷⁸

43. Soykırım, yapısal olarak daha karmaşık ve sinsidir; bu nedenle toplu kıyım/ katliam veya imha gibi suçlara kıyasla tespit edilmesi daha zordur.

172 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Milomir Stakić*, Dava No. IT-97-24-A, Temyiz Kararı, 22 Mart 2006, para. 55; (atıfta bulunulan) Kanada, Danimarka, Fransa, Almanya, Hollanda ve Birleşik Krallık'ın Ortak Müdahale Bildirisi (*Gambiya v. Myanmar* davasına), para. 54; Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Karadžić*, Dava No. IT-95-5/18-T, Karar, 24 Mart 2016, para. 550 ve 2592; Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Zdravko Tolimir*, Dava No. IT-05-88/2-A, Temyiz Kararı, 8 Nisan 2015, para. 246-247; Kamboçya Mahkemeleri Olağanüstü Duruşmaları, *Dava 002/02 Kararı (Chea Nuon ve Samphan Khieu)*, Dava No. 002/19-09-2007/ECCC/TC, Karar, 16 Kasım 2018, para. 803; ve A/HRC/39/CRP.2, para. 1416.

173 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, bk. Yargıç Cançado Trindade'nin Muhalefet Şerhi, para. 237.

174 Kamboçya Mahkemeleri Olağanüstü Duruşmaları, *Dava 002/02 Kararı*, para. 801 (*S/1994/674*, para. 94'ten alıntı); Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Zdravko Tolimir*, Dava No. IT-05-88/2-T, Karar, 12 Aralık 2012, para. 745; Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Milomir Stakić*, Dava No. IT-97-24-A, Temyiz Kararı, 22 Mart 2006, para. 55; Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Yusuf Muryakazi*, Dava No. ICTR-97-36A-A, Temyiz Kararı, 28 Eylül 2011, para. 142; ve Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Ildéphonse Hategekimana v. Savcı*, Dava No. ICTR-00-55B-A, Temyiz Kararı, 8 Mayıs 2012, para. 133.

175 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-T, para. 580; ve *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Bosna Hersek v. Sırbistan ve Karadağ)*, Karar, I.C.J. Raporları 2007, para. 344.

176 Tamara Starblanket, *Suffer the Little Children: Genocide, Indigenous Nations and the Canadian State* (Clarity Press, 2018), s. 77-78; ve Elisa Novic, *The Concept of Cultural Genocide: An International Law Perspective* (Oxford, Oxford University Press, 2016), s. 28.

177 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Vidoje Blagojević ve Dragan Jokić*, Dava No. IT-02-60-T, Karar, 17 Ocak 2005, para. 666; Kamboçya Mahkemeleri Olağanüstü Duruşmaları, *Dava 002/02 Kararı*, para. 801; Suçların Unsurları, md. 6 (PCNICC/2000/1/Add.2, Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü kapsamında soykırım suçlarının yapısı için bk.) Ayrıca bk. Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkemesi, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-A, Temyiz Kararı, 19 Nisan 2004, para. 32.

178 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi*, md. II (e).

Bir grubu “tamamen veya kısmen yok etme” kastını belirlemek için daha geniş bir bakış açısı gereklidir. Uluslararası içtihat, Sözleşme’de listelenen beş eylem dışındaki eylemlerin de soykırım kastına delil teşkil edebileceğini öngörmektedir.¹⁷⁹ Buna göre, soykırımın gerçekleştiği tarihsel ve sosyopolitik bağlam, kastın nasıl oluştuğunu ve daha sonra bu diğer eylemler aracılığıyla nasıl somutlaştığını belirlemede kilit öneme sahiptir.

44. İchtihat, “yavaş ölüme sebep olan yaşam koşullarının dayatılması”¹⁸⁰ ve “maneviyanın, yaşama isteğinin ve bizatihi yaşamın yok edilmesi”¹⁸¹ gibi, “grubun temeli”ni hedef alan eylemler¹⁸² yoluyla kastın belirlenmesine esas olarak odaklanmıştır.” Başka bir deyişle yok etme kastı bir bütün hâlinde ve tüm yönleriyle değerlendirilmektedir.

45. İchtihat ayrıca bir grubun “yalnızca bireylerinden değil aynı zamanda tarihinden, geleneklerinden, üyeleri arasındaki ilişkilerden, diğer gruplarla olan bağlarından ve toprakla olan ilişkisinden oluştuğu”nu kabul etmiştir.¹⁸³ Bu unsurlardan herhangi birinin şiddet yoluyla yok edilmesi, grup üzerinde ve grubun hayatta kalma kapasitesinde derin etkiler meydana getirir.¹⁸⁴ Travma, yoksulluk, gıda kıtlığı, zorla yerinden edilme, ev, toprak ve kültürel miras kaybı -ve “kalıcı bir yapı” niteliğindeki yerleşimci-sömürgecilik¹⁸⁵- bireysel ve toplumsal sağlığın yaygınlıkla kabul edilen belirleyicileridir.¹⁸⁶

46. Yerleşimci-sömürgeci bağlamlarda toprak ve kaynakları özellikle önemlidir. Toprak, hem bir halkın kendi kaderini tayin etme hakkının hem de yerleşimci-sömürge projesinin özünde yer almaktadır. Toprağı ele geçirip kontrol altına almaya çalışan sömürgeciler ile toprağın kimliklerinin ayrılmaz bir parçası olduğu yerli nüfus arasında içsel bir çatışma vardır: “Üzerinde durdukları yer, kimliklerini tanımlar”.¹⁸⁷ Topraktan ve kültürel köklerden kopuş, kimlik ve topluluk direncinin aşınmasına yol açarak fiziksel mahiyette yıkıcı sonuçlar doğurur: daha kötü sağlık, daha düşük yaşam beklentisi ve olağanüstü derecede

179 bk. 163. dipnot.

180 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Athanase Seromba*, Dava No. ICTR-2001-66-A, Temyiz Kararı, 12 Mart 2008, para. 176; Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Siméon Nchamibigo*, Dava No. ICTR-01-63-T, Karar ve Hüküm, 12 Kasım 2008, para. 331; İsrail, Kudüs Bölge Mahkemesi, *Başsavcı v. Eichmann*, Dava No. 40/61, Karar, 1968, para. 183; ve Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Radovan Karadžić ve Ratko Mladić*, Dava No. IT-95-5-R61; IT-95-18-R61, Kural 61 İddianamelerin İncelenmesi, 11 Temmuz 1996, para. 94-95.

181 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Zdravko Tolimir*, Dava No. IT-05-88/2-T, Karar, 12 Aralık 2012, para. 740.

182 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Jean-Paul Akayesu*, Dava No. ICTR-96-4-T, Karar, 2 Eylül 1998, para. 732.

183 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Vidoje Blagojević ve Dragan Jokić*, Dava No. IT-02-60-T, Karar, 17 Ocak 2005, para. 666; ve A/HRC/39/CRP.2, para. 1405.

184 bk. Uluslararası Ceza Mahkemesi, Yargı Duruşması VI, *Savcı v. Bosco Ntaganda*, Dava No. ICC-01/04-02/06-2659, Tazminat Kararı, 8 Mart 2021, para. 73-74; ve Amerikalılar Arası İnsan Hakları Mahkemesi, *Gómez-Palomino v. Peru*, C No. Seriler 136, Karar, 22 Kasım 2005, para. 146.

185 Bram Wispelwey v.d., “Because its power remains naturalized: Introducing the settler colonial determinants of health”, *Frontiers in Public Health*, cilt 11 (Temmuz 2023), s. 3.

186 E/C.12/2000/4, para. 4; ve Kimberly Matheson v.d., “Canada’s colonial genocide of indigenous peoples: A review of the psychosocial and neurobiological processes linking trauma and intergenerational outcomes”, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, cilt 19, sayı 11 (Mayıs 2022), s. 2.

187 Patrick Wolfe, “Settler colonialism and the elimination of the native”, *Journal of Genocide Research*, cilt 8, sayı 4 (2006), s. 388.

yüksek intihar oranları.¹⁸⁸ Dolayısıyla toprak meselesi, yerleşimci-sömürgeci projenin yerli nüfusu -yerine yenisini koymak amacıyla- nasıl yok ettiğini gösteren bir unsurdur.¹⁸⁹

47. Sonuç olarak, tekrarlayan zorla yerinden etmeler gibi davranış unsurları, bir halkın topraklarıyla bağını kopararak toprakla ilişkili kültürel, eğitimsel ve ekonomik yapıların yok edilmesine yol açıyorsa bu tür eylemler “belirli bir kastın varlığını ve [diğer soykırım eylemlerine] ilham veren bir amacı” gösterebilir.¹⁹⁰ Zorla yerinden etme olgusu özellikle tehlikeli, sağlıksız veya zehirleyici/ toksik koşullara yerleştirilmeye bağlantılı ağırlaştırıcı faktörlerle birleştiğinde bir soykırım eylemi teşkil edebilir.¹⁹¹ Ayrıca grubun özgül kırılğanlığı da hesaba katılmalıdır.¹⁹²

48. Kısacası yok etme kastı, bir grubun varlığını “grubun artık kendini yeniden oluşturamayacağı” şekilde hedef almak şeklinde yorumlanmaktadır.¹⁹³

C. Devletin sorumluluğu çerçevesinde soykırım kastı

49. II. Dünya Savaşı sonrası uluslararası hukuk sisteminin temel ilkelerinden birinin işlevsiz kalmaması açısından, soykırımın erken teşhisi soykırımın önlenmesi için hayati önem taşımaktadır.

50. Uluslararası Adalet Divanı (ICJ), soykırım bakımından devlet sorumluluğunu değerlendirirken -yani devlete atfedilebilecek soykırım kastını- uluslararası ceza mahkemelerinin içtihatlarından büyük ölçüde yararlanmışır.¹⁹⁴ Devlet sorumluluğunun, “bir bireyin suçtan mahkûm edilmesi gerekmeksizin” tesis edilebileceğini kabul etmekle¹⁹⁵ birlikte, 2007 yılında *Bosna v. Sırbistan Davası*’nda Mahkeme, yalnızca bireysel faillerin cezai olarak sorumlu tutulduğu durumlarda devletin soykırım kastını tespit etmiştir. Mahkeme, devletin kastına ilişkin doğrudan kanıt bulunmaması durumunda davranış biçiminin “yalnızca böyle bir kastın varlığına işaret edebilecek” nitelikte olması gerektiğini belirtmiştir.¹⁹⁶ Bu yaklaşım, 2015’te *Hırvatistan v. Sırbistan Davası*’nda yumuşatılmış ve Mahkeme, davranış kalıplarından soykırım kastı çıkarılmasında “makuliyet”in dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁹⁷

188 A/HRC/21/53, para. 84; A/HRC/54/31/Add.2, para. 21 ve 26; A/HRC/33/57, para. 4-5; Maria Yellow Horse Brave Heart ve diğerleri, “Historical trauma among indigenous peoples of the Americas: concepts, research, and clinical considerations”, *Journal of Psychoactive Drugs*, cilt 43, sayı 4 (Ekim 2011), s. 284; Matheson v.d., “Canada’s colonial genocide”.

189 Wolfe, “Settler colonialism”, s. 388.

190 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Bosna Hersek v. Sırbistan ve Karadağ)*, Karar, I.C.J. Raporları 2007, s. 43, para. 190 ve 344. Ayrıca Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-A, Temyiz Kararı, 19 Nisan 2004, para. 33.

191 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Zdravko Tolimir*, Dava No. IT-05-88/2-T, Karar, 12 Aralık 2012, para. 740.

192 a.g.e., para. 742.

193 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Vidoje Blagojević ve Dragan Jokić*, Dava No. IT-02-60-T, Karar, 17 Ocak 2005, para. 661 ve 666, Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme’den alıntı, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-A, Temyiz Kararı, 19 Nisan 2004, para. 31; A/HRC/39/CRP.2, para. 1405; ve Kamboçya Mahkemeleri Olağanüstü Duruşmaları, *Dava 002/02 Kararı*, para. 801.

194 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Bosna Hersek v. Sırbistan ve Karadağ)*, Karar, I.C.J. Raporları 2007, s. 43, para. 374-376; ve *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi’nin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, para. 182, 187, 414, 424-430 ve 440.

195 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Bosna Hersek v. Sırbistan ve Karadağ)*, Karar, I.C.J. Raporları 2007, s. 43, para. 373-375.

196 a.g.e., para. 373.

197 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, para. 148

51. Bununla birlikte devletin sorumluluğu bağlamında soykırım kastı konusunda daha fazla açıklığa ihtiyaç vardır. Devletin kastı, bireysel failerin soykırım kasıtlarının toplamından çıkarsanabilir; ancak bireysel cezai mahkûmiyetler olmadığı gerekçesiyle devletler sorumluluktan kurtulmamalıdır. Zira bu tür mahkûmiyetler gerçekleştiğinde, soykırımı önlemek veya durdurmak için çok geç kalınmış olabilir. Uluslararası Adalet Divanı (ICJ), soykırım ile ilgili devlet yükümlülüklerinin “cezai nitelikte olmadığı”¹⁹⁸ kabul etmekle beraber, bir devletin sorumluluğunu temellendirmek için gereken delil standardının “cezai niteliğe yakın (quasi-criminal)” bir standart olduğunu belirtmiştir. Diğer hususların yanı sıra bu durum mağdurlar için adaletin sağlanmasını geciktirebilir veya engelleyebilir.

52. Hâlihazırda Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) önünde bulunan *Gambiya v. Myanmar Davası*'na müdahil olan altı Batılı devlet, “makuliyet kriteri”nin soykırım kasıtının “çıkarmak yoluyla” belirlenmesini “imkânsız” kılmaması için “dengeli bir yaklaşım” gerektiğini savunmuş;¹⁹⁹ bir diğer deyişle, Mahkeme’yi ayrıntılara takılarak büyük resmi gözden kaçırmamaya davet etmiştir. Aksi takdirde bu, Sözleşme’nin koruma sağlamayı amaçladığı mağdurlar yerine devleti koruma riskini taşıyacaktır.²⁰⁰

53. Üç faktör bu dengenin sağlanmasına yardımcı olur:

(a) “Tek makul çıkarım” testinin uygulanması, öncelikle delillerin makul bir şekilde desteklemediği diğer olası kasıtların elenmesini içerir.²⁰¹ Saik ile kasıt arasındaki etkileşim dengeli bir şekilde değerlendirilmeli ve saiklerin bir halkı yok etmek maksadıyla “bu tür bir özel kastı dışlayıp dışlamadığı”²⁰² yahut soykırım kastıyla tutarlı olup olmadığı, hatta bu kastı “tek makul çıkarım” olarak doğrulayıp doğrulamadığı belirlenmelidir;

(b) Uluslararası hukuk, devleti ayrı organlar olarak değil bir bütün kabul eder.²⁰³ Bu, devletin eylemlerinin ve kasıtının bütünsel değerlendirilmesi gerektiği anlamına gelir. Hukukun üstünlüğüne dayalı bir devlet; hükûmeti, parlamentosu, yargısı ve bunların düzenleyici işlevleriyle birlikte bir bütün hâlinde ele alınmalıdır;

(c) Soykırım kasıtının tespiti için belirlenen yüksek eşik göz önüne alındığında eylemlerin bütünselliğinin ortaya konmaması, suçu gizlemek amacıyla kusurlu devlet tarafından ileri sürülen strateji, politika ve eylemlerin arkasında suçun kendisinin görünmez kılınması olasılığını beraberinde getirir.²⁰⁴ Soykırımı bütünselliği içinde tanımamak, bir devletin bu suçu işlemekte kullanabileceği bir kamuflej yaratılmasına yardımcı olabilir.

198 a.g.e., para. 170.

199 Kanada, Danimarka, Fransa, Almanya, Hollanda ve Birleşik Krallık’ın Ortak Müdahale Deklarasyonu (*Gambiya v. Myanmar Davası*’na), para. 52, *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi’nin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*’ndan alıntı, *Karar, I.C.J. Raporları 2015*, s. 3, para. 148.

200 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi’nin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, *Karar, I.C.J. Raporları 2015*, s. 3, bk. Yargıç Cançado Trindade’nin Muhalefet Şerhi, para. 145.

201 Kanada, Danimarka, Fransa, Almanya, Hollanda ve Birleşik Krallık’ın Ortak Müdahale Deklarasyonu (*Gambiya v. Myanmar Davası*’na), para. 50-52.

202 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. François Karera*, Dava No. ICTR-01-74-T, Karar, 7 Aralık 2007, para. 534; Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Eliézer Niyitegeka v. Savcı*, Dava No. ICTR-96-14-A, Temyiz Kararı, 9 Temmuz 2004, para. 53; Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkemesi, *Savcı v. Karadžić*, Dava No. IT-95-5/18-T, Karar, 24 Mart 2016, para. 554; ve Kamboçya Mahkemeleri Olağanüstü Duruşmaları, *Dava 002/02 Kararı*, para. 4507-4512.

203 Uluslararası haksız fiillerden dolayı devletlerin sorumluluğu, yorumlarla birlikte (bk. [A/CN.4/SER.A/2001/Add.1 \(Bölüm 2\)](#)), s. 35).

204 Leanne Betasamosake Simpson, *As We have Always Done: Indigenous Freedom Through Radical Resistance* (Minneapolis, University of Minnesota Press, 2017), s. 15.

V. “Üçlü perspektif bütünselliği”: İsrail’in bir grup olarak Filistinlilere yönelik kastı

54. İsrail’in eylemlerinin bütününe bakıldığında bir halkı yok etme kastı bundan daha açık olamazdı. Bu bölümde Özel Raportör, yukarıda belirtilen çerçeveye yaklaşımını; işgal altındaki Filistin topraklarının tamamında, Filistin halkının bütününe hedef alan, eylemlerin tümüne (“Üçlü perspektif bütünselliği”) uygulamaktadır. Daha sonra İsrail’in eylemlerinin belirli unsurlarını analiz etmektedir: İsrail’in bölgedeki siyasi projesinin daha geniş bağlamı, Filistin halkına uygulanan yıkımın niteliği ve bu özel kastın kendisini gizleyen saikler.

A. Toprak bütünselliği: “Büyük İsrail”

55. İsrail’in ve işgal altındaki Filistin topraklarının tamamında Yahudi egemenliğini pekiştirmeyi amaçlayan “Büyük İsrail” (*Eretz Yisrael*) tutkusu, Siyonist projenin başlangıcından itibaren var olan, İsrail’in var olmasından önceye dayanan uzun soluklu bir hedef olmuştur.²⁰⁵ Filistinlilerin hukuken tanınan kendi kaderini tayin hakkının bu topraklara bağlı olması²⁰⁶ ve bölgedeki yoğun nüfusları, “Büyük İsrail”in gerçekleştirilmesinin önünde hem yasal hem de demografik engeller teşkil etmiştir.

56. Art arda gelen İsrail hükümetleri, Filistinli yerli halkın ortadan kaldırılmasına dayanan bu hedefin peşinden gitmiştir.²⁰⁷ İki devletli çözüme yönelik uluslararası desteğin ifadesi olan Oslo Anlaşmaları’ndan sonra bile bu plan sürdürülmüştür.²⁰⁸ O zamandan bu yana İsrail yerleşim kolonileri 128’den 358’e,²⁰⁹ yerleşimci sayısı ise 256.400’den²¹⁰ 714.600’e²¹¹ yükselmiştir. 2018 Ulus Devlet Yasası, “Eretz Yisrael” üzerinde yalnızca Yahudi egemenliğini ve bu bölgede “Yahudi yerleşimleri”ni ulusal bir öncelik olarak belirlemiştir.²¹² 28 Aralık 2022’de mevcut İsrail hükümeti, Batı Şeria’daki kolonilerin genişletilmesi planını açıklamış²¹³ ve toprak müsaderesiyle yerleşim genişlemesini agresif bir şekilde ilerletmiştir. Eylül 2023’te

205 Itzhak Galnoor, *The Partition of Palestine: Decision Crossroads in the Zionist Movement* (Albany, State University of New York Press, 1995), s. 66.

206 A/77/356, para. 25-32.

207 a.g.e., 38-40; Fayez Sayegh, *Zionist Colonialism in Palestine* (Beirut, Research Centre, Palestine Liberation Organization, 1965), s. 27; Nadav G. Shelef, “From ‘Both Banks of the Jordan’ to the ‘Whole Land of Israel.’ ideological change in revisionist Zionism”, *Israel Studies*, cilt 9, sayı 1 (2004), s. 125-148.

208 bk. www.timesofisrael.com/knesset-votes-overwhelmingly-against-palestinian-statehood-days-before-pms-us-trip/; www.timesofisrael.com/netanyahu-boasts-of-thwarting-the-establishment-of-a-palestinian-state-for-decades/ ve www.bbc.com/news/world-middle-east-68025945.

209 bk. <https://peacenow.org.il/en/30-years-after-oslo-the-data-that-shows-how-the-settlements-proliferated-following-the-oslo-accords> ve <https://peacenow.org.il/en/settlements-watch/settlements-data/population>.

210 bk. <https://peacenow.org.il/en/30-years-after-oslo-the-data-that-shows-how-the-settlements-proliferated-following-the-oslo-accords>.

211 bk. <http://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2024/08/One-Year-Report-on-Israeli-Settlements-in-the-occupied-West-Bank-including-East-Jerusalem-Reporting-period-January-December-2023.pdf>.

212 bk. www.badil.org/cached_uploads/view/2021/04/20/nationstatelaw-positionpaper-badil-oct2018-1618905362.pdf, s. 11-12; <https://main.knesset.gov.il/EN/activity/Documents/BasicLawsPDF/BasicLawNationState.pdf>.

213 *İsrail’in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024*, I.C.J. Raporları 2024, para. 170.

Başbakan Netanyahu da işgal altındaki Filistin topraklarını yok sayarak İsrail'in sınırlarını bu toprakların üzerinde gösteren bir haritayla Genel Kurul'da sunum yapmıştır.²¹⁴

57. Filistinlilerin kendi kaderlerini tayin etme taleplerini İsrail'e yönelik bir güvenlik tehdidi olarak tanımlayan bir siyasi doktrin²¹⁵ geliştirilmesi, kalıcı işgalin meşrulaştırılmasına hizmet etmiştir.²¹⁶ Filistinlilerin kasten insan-dışlaştırılması 1947-1949 döneminden günümüze kadar süregelen sistematik etnik temizliklere yol açmıştır.²¹⁷ Filistinlilere yönelik ideolojik nefret toplumun bazı kesimlerine ve İsrail devlet aygıtına sirayet etmiştir.²¹⁸

58. Bu sırada Filistinliler baskılara rağmen topraklarını terk etmeyi reddetmiş ve hatta nüfusları artmıştır. Çoğunluğu Yahudi olan bir devletin kurulması riskinin giderek artması yıkımı sürecin kaçınılmaz bir parçası durumuna getirmiştir.²¹⁹

59. 7 Ekim olayları, "Büyük İsrail" hedefine doğru ilerlemek için itici güç sağlamıştır. Bu süreçte Filistinlilerin istila, sömürgeleştirme ve ilhak yoluyla Arap dünyasına sürülmesine yönelik çağrılar artmıştır.²²⁰ Ekim 2023'te sızdırılan İsrail İstihbarat Bakanlığı "konsept belgesi",²²¹ Gazze'deki bütün nüfusun Mısır'a sürülmesini öngörmekte olup iktidar koalisyonu içinde geniş bir destek bulmuştur.²²² Bu belge, Gazze'nin yeniden kolonileştirilmesi için bir fırsat tanımlamış²²³ ve hükümet de savaşın yarattığı bulanık ortamdan yararlanarak bu fırsatı değerlendirmiştir. Bunun paralelinde Batı Şeria'da da 7 Ekim'den sonra ilhak ve koloni inşası artmıştır.²²⁴

60. Devletin çeşitli beyan ve planlarında ifade edilen ve bağlam içinde değerlendirilen eylemlerinden çıkarsanabilen yok etme kastı, giderek daha belirgin hâle gelmiştir. Bu tutum, 7 Ekim'den önce bile "Filistin toplumu, ekonomisi ve çevresi üzerinde birikmiş,

214 bk. <http://www.timesofisrael.com/full-text-of-netanyahus-un-address-on-the-cusp-of-historic-saudi-israel-peace/>.

215 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkemesi, *Savcı v. Radovan Karadžić ve Ratko Mladić*, Dava No. IT-95-5-R61; IT-95-18-R61, İddianamelerin 61. Kural İncelemesi, 11 Temmuz 1996, para. 94-95; ve Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Jean-Paul Akayesu*, Dava No. ICTR-96-4-T, Karar, 2 Eylül 1998, para. 524.

216 *A/78/545*, para. 13; *A/HRC/53/59*, para. 4, 36-37 ve 42; *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa*, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 47 ve 205, ayrıca bk. Yargıç Charlesworth'un Beyanı, para. 16.

217 Idith Zertal, *Israel's Holocaust and the Politics of Nationhood* (Cambridge, Cambridge University Press, 2009), s. 174 ve 196.

218 Nadera Shalhoub-Kevorkian, *Security Theology, Surveillance and the Politics of Fear* (Cambridge, Cambridge University Press, 2015), s. 14.

219 bk. *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Bosna Hersek v. Sırbistan ve Karadağ)*, Karar, I.C.J. Raporları 2007, s. 43, para. 372.

220 bk. <http://www.i24news.tv/en/news/israel-at-war/artc-i24news-exclusive-former-fm-eli-cohen-says-saudi-could-accept-normalization-without-palestinian-state>.

221 bk. <https://www.mekomit.co.il/%d7%94%d7%9e%d7%a1%d7%9e%d7%9a-%d7%94%d7%9e%d7%9c%d7%90-%d7%a9%d7%9c-%d7%9e%d7%a9%d7%a8%d7%93-%d7%94%d7%9e%d7%95%d7%93%d7%99%d7%a2%d7%99-%d7%9f-%d7%9b%d7%99%d7%91%d7%95%d7%a9-%d7%a2%d7%96%d7%94-%d7%95/>; <https://apnews.com/article/israel-gaza-population-transfer-hamas-egypt-palestinians-refugees-5f9378c0af6aca183a90c631fa4da5a>.

222 bk. <https://x.com/MiddleEastEye/status/1747967081541255628>; <https://t.me/bengvir/4294> (çevirisi için bk. <https://x.com/KhaledYousry22/status/1798729352412319874>); www.youtube.com/watch?v=I3XLtt2yXGI; www.aljazeera.com/news/2024/1/29/israeli-ministers-join-gathering-calling-for-rebuilding-settlements-in-gaza.

223 bk. <http://www.haaretz.com/israel-news/2024-01-28/ty-article/ministers-from-netanyahus-party-jointhousands-of-israelis-at-resettle-gaza-conference/0000018d-512f-dfdc-a5ad-db7f35e10000>.

224 *A/79/347*, para. 6 ve 15-17.

çok katmanlı ve nesiller arası bir etki yaratmış ve Filistinlilerin yaşam koşullarının kötüleşmesine sebep olmuştur”.²²⁵

61. İsraililerin 7 Ekim’de maruz kaldığı şiddet ve travma, kolektif düşmanlığı derinleştirmiş ve İsrail tarafında yok etme çağrılarını arttırmıştır.²²⁶ Tarihteki diğer soykırımları anımsatır şekilde, oluşan intikamcı atmosfer, askerleri kendilerinden beklenen dehşet verici görevlerin “gönüllü infazcıları” olmaya hazırlamıştır.²²⁷ Filistinlilerin toprakla olan bağlarını koparmaya yönelik, varlıklarını tehdit eden bir fırsat ortaya çıkmıştır.²²⁸

B. Grup bütünselliği: Filistin halkının yok edilmesi

62. 7 Ekim 2023’ten bu yana Filistin halkının yaşamının yok edilmesi hızla kapsamlı bir şekilde devam etmektedir. Toplu öldürmeler/ katliamlar, aile soylarının yok edilmesi, çocukların geniş çapta hedef alınması ve işkencenin ortasında işgal altındaki Filistin toprakları her seferinde ev, okul, kilise, cami, hastane, mahalle, topluluk olmak üzere adım adım kasıtlı olarak yaşanmaz hâle getirilmektedir. Gazze’den Batı Şeria’ya yayılan bu hesaplı yıkım bir bütün hâlinde ele alınması gereken, birbiriyle bağlantılı olaylardan oluşan, kasıtlı bir kampanyayı ortaya koymaktadır.

63. İsrail; zaten güvencesiz olan yaşamı sürdüren sağlık hizmetleri, gıda güvenliği ve “Herkes için Su, Sanitasyon ve Hijyen”²²⁹ altyapısını sistematik şekilde tahrip etmesiyle kanıtlandığı üzere, “grubun fiziksel yıkımına yol açacağı hesaplanan yaşam koşullarına kasten maruz bırakıldığı” bir davranış modeli izlemiştir.²³⁰ İşgal altındaki topraklarda yoğunluğu değişmekle birlikte, Gazze’de bu yıkıcı şiddet hâlihazırda açlığa, salgın hastalıklara ve -kasıtlı olarak- güvenli geri dönüş imkânı olmaksızın zorla yerinden edilmeye yol açmıştır. İşgal altındaki Filistin topraklarındaki altyapının tahrip edilmesi Filistin halkın uzun vadeli varlığını tehlikeye atmaktadır. Halk sağlığının kasten bozulması, “yıpratma yoluyla” bir soykırım tekniğidir.²³¹ Okulsuz 500 binden fazla çocuk ve üniversitesiz 88 bin öğrenci²³² korkunç sonuçlara mahkûmdur.

64. Filistinliler için acı katmanlarının eklenmesi ve zorla yerinden edilmeler, Nektebe’yi yaşamış mağdurların miras aldıkları travma ve psikolojik kırılmalıkları daha da ağırlaştırmaktadır.²³³ Zayıf düşmüş insanların güvenli olmayan bir bölgeden diğerine -bombalardan ve kurşunlardan asgari şansla kaçarak kayıp, korku ve keder içinde ve barınak, temiz su, yiyecek ve sağlık hizmetlerine çok az erişimle- aylarca durmaksızın sürülmesi,

225 İsrail’in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisnâ Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 242.

226 Martin Shaw, “Palestine in an international historical perspective on genocide”, *Holy Land Studies*, cilt 9, sayı 1 (Mayıs 2010), s. 20.

227 William Schabas, “Hate speech in Rwanda: the road to genocide”, in *Genocide and Human Rights*, ed. Mark Lattimer, ed. (London, Routledge, 2017), s. 261.

228 *bk.* para. 46-48 (yukarıda).

229 Water, Sanitation and Hygiene for All (WASH)-*çev.*

230 Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, md. II (c).

231 *bk.* www.aljazeera.com/opinions/2024/9/2/polio-and-israels-attribution-genocide-in; ve Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Clement Kayishema ve Obed Ruzindana*, Dava No. ICTR-95-1-T, Karar, 21 Mayıs 1999, para. 115-116.

232 *bk.* <https://www.thenation.com/article/world/gaza-students-future/>; www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-68023080.

233 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Zdravko Tolimir*, Dava No. IT-05-88/2-T, Karar, 12 Aralık 2012, para. 742.

özellikle çocuklar üzerinde hesaplanamaz zararlara yol açmıştır.²³⁴ Yerlerinden edilen Filistinlilerin hareketi, geçmişteki soykırımların ve Nekbe'nin ölüm yürüyüşlerine benziyor. Zorla yerinden edilme, toprakla olan bağı kopararak gıda egemenliği ile kültürel aidiyeti zayıflatıyor ve daha fazla yerinden edilmeyi tetikliyor.²³⁵ Toplumsal bağlar kopuyor, sosyal doku parçalanıyor ve dayanıklılık rezervleri tükeniyor. Zira sistematik zorla yerinden edilme “maneviyatın, yaşama isteğinin ve yaşamın kendisinin yok edilmesi”ne sebep olur.²³⁶

65. Öngörüldüğü üzere, İsrail'in 7 Ekim sonrası genel tutumu, hem doğrudan mağdurlara hem de sürgündekiler olmak üzere tüm Filistinlilere ciddi psikolojik zarar vermiştir. Genel amaç bütün Filistinlileri toplu olarak aşağılamak ve onurlarını zedelemektir. Mahkûmlar topluca soyulup sadistçe işkenceye maruz kalmakta; yetişkin ve çocuk cesetleri sokaklarda yığılıp çürümeye terk edilmekte; hayatta kalanlar hayvan yemi ve ot yemeye, deniz suyu ve hatta lağım suyu içmeye mecbur bırakılmakta; daha emeklemeye başlamamış küçük çocuklar da dâhil binlerce insan sakat bırakılmakta; evler yıkılmakta ve özel hayata tecavüz edilmekte; geri dönecek hiçbir şey bırakılmamaktadır. Toplu mezarlar ve cesetlerin çıkarılıp başka yerlere taşınması gibi başlı başına soykırım kastını gösterebilecek saygısızlık eylemleri görülmektedir.²³⁷ Bütün bu eylemler bir araya geldiğinde uluslararası hukukta “bir grubun yok edilmesi sürecindeki adımlar” olarak tanımlananın çok ötesine geçmektedir.²³⁸ Yaşanan acı ve kayıpların etkisi gelecek nesillerde de hissedilecektir.²³⁹

66. Soykırım; aynı grubun üyelerinin, kendi topraklarının farklı bölgelerinde, farklı yoğunluklarda gerçekleştirilen eylemlerle hedef alınması suretinde tezahür edebilir.²⁴⁰ Bu bağlamda, İsrail içindeki Filistinliler de (“içerideki düşmanlar”) baskıya maruz kalmıştır.²⁴¹ Birleşmiş Milletler'e ve özellikle UNRWA'ya yönelik amansız saldırılar, daha geniş bir bölgedeki milyonlarca Filistinli mültecinin sosyoekonomik yaşam kaynaklarını tehdit etmektedir ve bu durum göz ardı edilemez.

67. İsrail'in davranışlarının yıkıcı sonuçları, Gazze merkezinin çok ötesinde etkilerini göstermektedir zira aynı soykırımcı davranış kalıpları Batı Şerida da görülmeye başlanmıştır. Bütün bu gelişmelerden çıkarılabilecek tek makul çıkarım,

234 A/78/545, para. 21; Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Jean-Paul Akayesu*, Dava No. ICTR-96-4-T, Karar, 2 Eylül 1998, para. 121; Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkemesi, *Savcı v. Zdravko Tolimir*, Dava No. IT-05-88/2-T, Karar, 12 Aralık 2012, para. 742; Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Clement Kayishema ve Obed Ruzindana*, Dava No. ICTR-95-1-T, Karar, 21 Mayıs 1999, para. 532-533; ve Kanada, Danimarka, Fransa, Almanya, Hollanda ve Birleşik Krallık'ın Ortak Müdahale Bildirisi (*Gambiya v. Myanmar* davasına), para. 67-71.

235 A/79/171, para. 80 ve 110-111; ve www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/food/2024-08-27-visuals-palestinian-people-food-sovereignty.pdf, s. 6 ve 12.

236 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Jean-Paul Akayesu*, Dava No. ICTR-96-4-T, Karar, 2 Eylül 1998, para. 732.

237 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-T, para. 596; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-99; www.unocha.org/publications/report/occupied-palestinian-territory/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-158; www.ochaopt.org/content/hostilities-gaza-strip-and-israel-flash-update-164.

238 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Jean-Paul Akayesu*, Dava No. ICTR-96-4-T, Karar, 2 Eylül 1998, para. 732.

239 Uluslararası Ceza Mahkemesi, Yargı Duruşması VI, *Savcı v. Bosco Ntaganda*, Dava No. ICC-01/04-02/06-2659, Tazminat Emri, 8 Mart 2021, para. 73-74; Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Dominic Ongwen*, Dava No. ICC-02/04-01/15, Tazminat Emri, 28 Şubat 2024, para. 410-412.

240 Shaw, “Palestine in an international historical perspective”, s. 3-6.

241 bk. <https://zeteo.com/p/palestinian-israel-gaza-genocide-arab-citizens>; www.adalah.org/en/content/view/11158.

“grubun kendini yenileme ve uzun vadede hayatta kalmasını sağlama kapasitesi”ne yönelik açık bir saldırı kastı olduğudur.²⁴²

C. Eylem bütünselliği: Soykırım kastının meşru müdafaa olarak gerekçelendirilmesi

68. Böylesine geniş çaplı bir yıkım karşısında, İsrail’in bazı devletlerce kabul gören hedefleri, “ Hamas’ı ortadan kaldırmak”²⁴³ ve “rehineleri evlerine getirmek”²⁴⁴ diye belirtilmiştir. Bu hedefler veya saikler, soykırım kastına dair çıkarılabilecek tek makul çıkarıma engel teşkil etmemektedir. Aksine her iki saik de birlikte ve ayrı ayrı soykırım kastını desteklemektedir.

69. Tarih bize şunları göstermektedir:

(a) İçtihatlarda da kabul edildiği üzere soykırım, silahlı çatışma bağlamında meydana gelebilir.²⁴⁵ Yargıç Trindade’in de belirttiği gibi: “Soykırım faileri neredeyse her zaman ... eylemlerinin ‘devam eden bir askerî çatışma çerçevesinde’ gerçekleştirildiğini iddia ederler; ancak ‘soykırım, askerî hedeflere ulaşmak için bir araç olabileceği gibi, askerî çatışma da bir soykırım planını tahrik etmek için bir araç olabilir.’”²⁴⁶

(b) Alta yatan farklı saikler soykırım kastını ortadan kaldırmaz.²⁴⁷ Yargıç Bhandari’nin gözlemediği gibi “Soykırım *kastı* diğer gizli *saiklerle aynı anda* var olabilir.”²⁴⁸ Uluslararası ceza hukukunda kasıt (cezai bir sonuca ulaşma amacı: grubun yok edilmesi) saikten (bir eylemin arkasındaki nedenler: nefret,²⁴⁹ intikam/ topluca cezalandırma,²⁵⁰ kişisel siyasi

242 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi’nin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, para. 136.

243 <https://news.un.org/en/story/2023/10/1142847>.

244 *a.g.e.*

245 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-T, para. 572.

246 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, bk. Yargıç Cançado Trindade’nin Muhalif Görüşü, para. 144.

247 Soykırım Sözleşmesi, *Travaux Préparatoires*, A/C.6/SR.77, s. 131-133; A/C.6/SR.75, s. 117.

248 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, bk. Yargıç Bhandari’nin Muhalefet Şerhi, para. 50 (vurgular orijinalinde bulunabilir).

249 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Goran Jelisić*, Dava No. IT-95-10-T, Karar, 14 Aralık 1999, para. 79.

250 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, bk. Yargıç Bhandari’nin Muhalefet Şerhi, para. 50; S/2005/60, para. 493; ve Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Clement Kayishema ve Obed Ruzindana*, Dava No. ICTR-95-1-A, Temyiz Kararı, 1 Haziran 2001, para. 161.

gündemler,²⁵¹ iddia edilen tehdit²⁵²) ayırt edilir.²⁵³ Her ne kadar saik, ceza hukukunda genellikle konu dışı²⁵⁴ olsa da kastı ortaya çıkarabilir.²⁵⁵

70. 7 Ekim sonrasında İsrail, Gazze'deki askeri operasyonlarının çerçevesini bir terörist gruba karşı²⁵⁶ nefsi müdafaa²⁵⁷ ve terörle mücadele²⁵⁸ savaşı diye çizmiştir. Ancak İsrail'in işgali altındaki halka karşı meşru müdafaa hakkına başvuramayacağı, iyi bilinen bir gerçektir.²⁵⁹ İşgalci Güç, işgali altındaki halkı hedef almak yerine korumakla yükümlüdür. Uluslararası Adalet Divanı'nın (ICJ) hukuka aykırı işgali sona erdirme yönündeki direktifini İsrail'in göz ardı etmesi; direnişi ortadan kaldırma amacı, uluslararası teamül hukuku tarafından korunan kendi kaderini tayin etme ve baskıcı bir rejime direnme haklarıyla çelişmektedir.²⁶⁰ Aynı zamanda İsrail tüm nüfusu direnişe katılmış ve bu nedenle ortadan kaldırılabilir olarak tasvir etmektedir. İsrail, kendi kaderini tayin hakkını bastırmaya devam ederek²⁶¹ meşru müdafaa, karşı ayaklanma veya terörle mücadelenin, bir grubun yok edilmesini meşrulaştırmak için kullanıldığı ve soykırıma yol açtığı tarihsel örnekleri tekrarlamaktadır.²⁶²

71. Filistinlilere yönelik insan-dışlaştırma zirve noktasına ulaşırken²⁶³ dünya, onların uğradığı yıkımın bireysel ve kolektif bedelini kanıksamış durumdadır. İsrail, Gazze'de sivillerin yanı sıra hem askeri personeli

- 251 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Goran Jelisić*, Dava No. IT-95-10-A, Temyiz Kararı, 5 Temmuz 2001, para. 49; ve Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkemesi, *Savcı v. Milorad Krnojelac*, Dava No. IT-97-25-A, Temyiz Kararı, 17 Eylül 2003, para. 102.
- 252 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Clement Kayishema ve Obed Ruzindana*, Dava No. ICTR-95-1-T, Karar, 21 Mayıs 1999, para. 309-310; Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Omar Hassan Ahmad Al Bashir*, Dava No. ICC-02/05-01/09, (Birinci) Tutuklama Emri Kararı, 4 Mart 2009, bk. Yargıç Anita Usacka'nın Ayrı ve Kısmen Muhalif Görüşü, para. 65.
- 253 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Tihomir Blaškić*, Dava No. IT-95-14-A, Temyiz Kararı, 29 Temmuz 2004, para. 694; Uluslararası Ceza Mahkemeleri Rezidüel Mekanizması, *Savcı v. Radovan Karadžić*, Dava No. MICT-13-55-A, Temyiz Kararı, 20 Mart 2019, para. 722; ve Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Milomir Stakić*, Dava No. IT-97-24-A, Temyiz Kararı, 22 Mart 2006, para. 45.
- 254 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Duško Tadić*, Dava No. IT-94-1-A, Temyiz Kararı, 15 Temmuz 1999, para. 268-269.
- 255 *Tihomir Blaškić*, Dava No. IT-95-14-A, Temyiz Kararı, 29 Temmuz 2004, para. 694; Uluslararası Ceza Mahkemeleri Rezidüel Mekanizması, *Savcı v. Dragoljub Kunarac, Radomir Kovač ve Zoran Vuković*, Dava No. IT-96-23-A & IT-96-23/1-A, Karar, 12 Haziran 2002, para. 153.
- 256 bk. <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240112-ora-01-00-bi.pdf>, para. 4.
- 257 bk. www.youtube.com/watch?v=sM7Hc7a0vZY; <https://x.com/IsraeliPM/status/1745501853016523013>; www.gov.il/en/pages/opening-statement-of-mfa-legal-advisor-tal-becker-at-icj-proceedings-12-jan-2024
- 258 bk. <http://www.israelnationalnews.com/news/382632>.
- 259 *İşgal Altındaki Filistin Topraklarında Duvar İnşa Edilmesinin Hukuki Sonuçları, İstisari Mütalaa, 9 Temmuz 2004, I.C.J. Raporları 2004*, s. 136, para. 139; ve *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, bk. Declaration of Judge Tladi, para. 48.
- 260 Genel Kurul kararı 37/43, para. 2; *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, bk. Declaration of Judge Charlesworth, para. 23-24; *Batı Sabra, İstisari Mütalaa, I.C.J. Raporları 1975* s. 12, bk. Başkan Yardımcısı Ammoun'un Muhalefet Şerhi, para. 100 ve 1514 (XV) sayılı Genel Kurul kararı.
- 261 *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024*, para. 257, 261-262, 267, 272 ve 274.
- 262 Ö. Martin Shaw, "Darfur: counter-insurgency, forced displacement and genocide", *British Journal of Sociology*, cilt 62, sayı 1 (Mart 2011), s. 59; A/HRC/39/CRP.2, para. 99, 1124 ve 1480.
- 263 İsrail ile ilgili olarak bk. www.972mag.com/dehumanization-moral-abyss-israelis/.

hem de yerel yönetim yapılarını ve devlet memurlarını hedef almıştır.²⁶⁴ Geniş çaplı askerî operasyonların Batı Şeria'ya genişletilmesi, Hamas dışında da Filistinlilerin hedef alındığını ortaya koymaktadır.

72. İsrail Cumhurbaşkanı Isaac Herzog'un açıklamasına göre İsrail, "bütün bir ulusun sorumlu olduğu" anlayışıyla hareket etmiştir.²⁶⁵ İsrail tarafından "masum olmayan" ve "olaya karışmamış" diye değerlendirilen tüm nüfus ayırım gözetmeyen ve orantısız saldırılara maruz kalmıştır.²⁶⁶ Yakıp yıkma taktikleri, meşru güç sınırlarını çok aşarak siviller üzerinde terör estirmiştir. Neredeyse her saldırıda tekrarlanan Hamas irtibatı ve kanıtlanamayan "insan kalkanı [canlı kalkan] kullanma" iddiaları, sivillerin sistematik hedef alınmasını gizlemeye yardımcı olmakta ve Filistinlilerin sivilite statüsünü fiilen ortadan kaldırmaktadır.²⁶⁷ İsrail'in askerî kapasitesinin çok üstün olduğu dikkate alındığında,²⁶⁸ Filistinlilerin verdiği kayıpların İsrail'inkine kıyasla orantısız olması,²⁶⁹ iddia edilenden farklı bir maksada işaret etmektedir.²⁷⁰

73. Sivil olduğu bilinen insanların öldürülmesindeki rahatsız edici sıklık ve acımasızlık, yıkıcı bir kastın "sistematik yapısının göstergesi"dir.²⁷¹ 6 yaşındaki Hind Rajab'ın saatler boyu yardım istedikten sonra 355 kurşunla öldürülmesi,²⁷² Down Sendromlu Muhammed Bhar'ın köpekler tarafından vahşice parçalanması,²⁷³ yaşlı ve sağır bir insan olan Atta İbrahim al-Muqaid'in evinde öldürülmesi ve daha sonra katiliyle birlikte diğer askerlerin sosyal medyada bununla övünmesi,²⁷⁴ al-Nasr Hastanesinin yoğun bakım ünitesindeki prematüre bebeklerin bilerek yavaş yavaş ölüme ve çürümeye terk edilmesi,²⁷⁵ "güvenli koridor" propaganda fotoğrafında görüldükten sonra Gazze'nin güneyine doğru yol alan yaşlı adam Bashir Hajji'nin öldürülmesi;²⁷⁶ tahliye emriyle Nasser Hastanesine gönderildikten sonra kelepçeli rehine Abu al-Ola'nın bir keskin nişancı tarafından vurulması²⁷⁷ ... Gazze'de sular durulduğunda Filistinlilerin yaşadığı dehşetin gerçek boyutu ortaya çıkacaktır.

74. İsrail'in belirttiği ikinci amacı İsraili rehinelere kurtarmaktır.²⁷⁸ Ancak bu iddia, bizatihi İsrail'in doğrudan rehinelere verdiği zararla çürütülmüştür: Kurtarılandan çok daha fazlası ayırım gözetmeyen İsrail bombardımanı veya dost ateşiyle öldürülmüştür.²⁷⁹

264 bk. <https://opiniojuris.org/2024/08/02/reflecting-on-genocidal-intent-in-the-icj-case/>.

265 bk. http://www.huffingtonpost.co.uk/entry/israel-gaza-isaac-herzog_n_65295ee8e4b03ea0c004e2a8.

266 bk. www.ohchr.org/sites/default/files/documents/countries/opt/20240619-ohchr-thematic-report-indiscrim-disprop-attacks-gaza-oct-dec2023.pdf ve [A/HRC/55/73](https://www.unhcr.org/refugees/55/73), para. 58-75.

267 [A/HRC/55/73](https://www.unhcr.org/refugees/55/73), para. 55; <https://jewishcurrents.org/human-shields-gaza-israel-a-legal-justification-for-genocide>.

268 bk. <http://www.gov.il/en/pages/swords-of-iron-idf-casualties>.

269 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkemesi, *Savcı v. Mile Mrksić ve diğerleri*, Dava No. IT-95-13/1-T, Karar, 27 Eylül 2007, para. 470-472.

270 [A/HRC/39/CRP.2](https://www.unhcr.org/refugees/39/crp2), para. 1435-1436.

271 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Ildéphonse Nizeyimana*, Dava No. ICTR-2000-55C-T, Karar, 19 Haziran 2012, para. 1521 ve 1530; ve *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, bk. Yargıç Bhandari'nin Muhalefet Şerhi, para. 28-31.

272 bk. <https://forensic-architecture.org/investigation/the-killing-of-hind-rajab>.

273 bk. <http://www.bbc.com/news/articles/cz9drj14e0lo>.

274 bk. <http://www.aljazeera.net/news/2024/3/9/%D8%AA%D9%81%D8%A7%D8%B5%D9%8A%25%20D9%84-%D8%B9%D9%86-%D8%AA%D8%B5%D9%81%D9%8A%D8%A9-50-%D9%85%D8%AF%D9%86%D9%8A%D8%A7-%D8%A7%D9%84%D8%AC%D8%B2%25%20D9%8A%D8%B1%D8%A9-%D8%AA%D9%83%D8%B4%D9%81>.

275 bk. <http://www.washingtonpost.com/world/2023/12/03/gaza-premature-babies-dead-nasr/>.

276 bk. <https://x.com/IsraelArabic/status/1724371929413365779>; www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-war-army-kills-elderly-taking-pr-photo-safe-corridor.

277 bk. <https://theintercept.com/2024/02/14/gaza-nasser-hospital-evacuation-israel-prisoner/>.

278 bk. www.thejc.com/news/israel/netanyahu-vows-to-stick-to-the-goals-of-the-war-ovyuol0; www.brookings.edu/events/analyzing-israels-strategy-in-gaza/.

279 bk. <https://www.nbcnews.com/news/world/american-hostages-hamas-gaza-kidnapped-rcna170170>.

Ateşkes görüşmelerinin sabote edilmesi, rehinelere ölümüyle sonuçlanmıştır.²⁸⁰ Başbakan Netanyahu'nun da aralarında bulunduğu İsraili üst düzey yetkililerin sözleri ve davranışları²⁸¹ Gazze toprakları üzerindeki kontrolü yeniden ele geçirme ve elde tutma amacının, rehinelere serbest bırakılmasından daha öncelikli olduğunu göstermektedir.²⁸²

VI. Bir devlet bünyesindeki soykırım kastını anlamak

75. Soykırımın sorumluluğu yalnızca bireylerin cezai sorumluluklarıyla sınırlı tutulamaz; bireyler, usul güvenceleri sağlanarak ceza davalarında yargılanmalıdır. Mağdurların haklarının, sanık faillere ve onların hükümetlerine sağlanan güvencelere tabi kılınması trajik bir paradoks olurdu.²⁸³ Ayrıca devletin sorumluluğu da kendi başına ele alınmalıdır. Bir soykırım eylemi gerçekleştiği ve özel kasıt ortaya çıktığı anda bu, soykırımın gerçekleşmekte olduğuna işaret eder. Bu, müdahale edilmesi gereken andır ve erken müdahale, insanlık tarihini yaralayacak daha fazla zulmü önlemenin tek yoludur.

76. Devletin sorumluluğu, soykırımı yol açan eylem ve ihmalleri kapsar.²⁸⁴ Devlete atfedilen davranışlar, devlet organları²⁸⁵ ile hükümet yetkisine sahip tüzel kişiler²⁸⁶ tarafından yürütülen yasama, yürütme, yargı veya diğer işlevleri yahut eylemleri (*ultra vires* [yetki yasal kapsamını aşan eylemler] dâhil) kapsar.²⁸⁷ Buna askerî personel ve bir devletin talimatı²⁸⁸ veya kontrolü altında hareket eden yahut devlet tarafından kendi davranışı olarak kabul edilen kişiler²⁸⁹ de dâhildir. Tüm bu davranışlar bir bütün hâlinde değerlendirilmelidir.

77. Bir devlet soykırımı önlemek, soykırım işlememek ve soykırımı cezalandırmakla yükümlüdür. Uluslararası Adalet Divanı'na (ICJ) göre devletin soykırımı önleme yükümlülüğü, devletin "soykırım tehdidi"ne dair ciddi bir riskin farkına varması veya farkında olması gerektiği anda doğar²⁹⁰ ve özellikle devlet aygıtı içinde soykırım kastının oluştuğuna dair makul bir şüphe ortaya çıktığında başlar. Devlet, soykırım suçu işlediğinden şüphelenilen kişileri ve doğrudan ve kamuya açık tahrik, teşebbüs, yardım ve yataklık ile komplo gibi yan suçları işleyen şüphelileri soruşturmak ve kovuşturmakla yükümlüdür.²⁹¹ Soykırım riskini bilip de

280 bk. www.theguardian.com/world/article/2024/jul/07/israeli-government-accused-of-trying-to-sabotage-gaza-ceasefire-proposal; www.haaretz.com/israel-news/2024-07-10/ty-article-timeline/.premium/how-netanyahu-has-systematically-foiled-talks-to-release-hostages-from-hamas-captivity/00000190-9b91-d591-a7ff-ff341120000; www.haaretz.com/israel-news/2024-09-05/ty-article/.premium/rattled-by-global-rebuke-netanyahu-scrambles-to-fend-off-charges-of-sabotaging-gaza-deal/00000191-c140-d2e0-a7d5-ddd270f10000; www.timesofisrael.com/gallant-tells-families-all-for-all-hostage-offer-phony-pushes-military-pressure/; www.timesofisrael.com/no-doubt-netanyahu-preventing-hostage-deal-charges-ex-spokesman-of-families-forum/; www.timesofisrael.com/stop-sabotaging-hostage-families-slam-netanyahu-in-rallies-in-tel-aviv-jerusalem/; www.bbc.com/news/articles/cp4wgqypwrxo; www.nbcnews.com/news/netanyahu-added-conditions-complicated-gaza-negotiations-officials-say-rcna166503.

281 bk. http://www.huffingtonpost.co.uk/entry/israeli-government-spokesman-says-war-will-continue-even-if-all-hostages-are-released_uk_655db93ee4b0662eb43c2cf0.

282 bk. <http://www.gov.il/en/pages/event-press040924>.

283 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Hrvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, bk. Yargıç Cançado Trindade'nin Muhalif Görüşü, para. 145-146.

284 Devletlerin uluslararası hukuka aykırı fiillerden doğan sorumluluğu, md. 2.

285 a.g.e., md. 4.

286 a.g.e., md. 5.

287 a.g.e., md. 7.

288 a.g.e., md. 8.

289 a.g.e., md. 11.

290 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Bosna v. Hersek v. Sırbistan ve Karadağ)*, Karar, I.C.J. Raporları 2007, s. 43, para. 431.

291 Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, md. III (b)-III (d).

bu suça hazırlık niteliğindeki eylemleri önlemek veya cezalandırmak için harekete geçmemek, soykırım kastının göstergesi olarak kabul edilmelidir.²⁹²

78. Otokratik yönetim sistemlerinde soykırım yönündeki eylemleri engelleyecek denge ve denetleme mekanizmaları muhtemelen ya yoktur ya da işlevsizdir. Buna karşılık hukukun üstünlüğüne dayalı bir sistem olduğunu iddia eden bir devlette yasama, yürütme veya yargı, soykırımı dönüştürülecek aşırılikları ve (genellikle başlı başına suç teşkil eden) ihlalleri engelleyebilmelidir. Tüm devlet organları kendi işlevlerini, özellikle yürütme organının aşırılıklarını denetlemek olarak görür. Bir hukuk devleti aygıtının doğacak sonuçları bile bile bu yükümlülükleri yerine getirmemesi, devletin soykırım kastını belirlerken değerlendirilmesi gereken eylemler bütününe ayrılmaz bir parçası mahiyetinde görülmelidir.

79. Bir devletin eylem ve ihmalleri, Uluslararası Adalet Divanı'nın (ICJ) çıkarımlar yaparken göz önünde bulundurduğu ikincil bir faktör olan "soykırım işlenmesine olanak tanıyan fırsatlar" a katkıda bulunabilir.²⁹³ Yargı içtihatları ayrıca "cezasızlığın hâkim olduğu atmosfer"²⁹⁴ ve "yetkililerin teşvikleri" nin de soykırımı yol açabilecek suçların işlenmesi olasılığını arttırabileceğini kabul etmektedir.²⁹⁵

80. İhtiyatlı bir değerlendirme, en azından Uluslararası Adalet Divanı'nın (ICJ) 26 Ocak 2024 tarihli talimatlarının bu harekete geçme yükümlülüğünü tetiklemiş olması gerektiği sonucuna götürecektir. Mahkeme, İsrail'e özellikle şu talimatları vermiştir:²⁹⁶

- Soykırım anlamına gelebilecek ileri eylemlerden kaçınılması
- Soykırım kışkırtıcılığının önlenmesi ve cezalandırılması
- İnsani yardıma izin verilmesi
- Delillerin muhafaza edilmesi
- Mahkeme'ye kararın uygulanması adına atılan adımları detaylandıran bir raporun bir ay içinde sunulması

81. Bunun yerine bu raporun III. bölümünde gösterildiği üzere soykırımcı şiddet Gazze'de devam etmiş ve artan soykırım kışkırtmalarıyla birlikte Batı Şeria'ya yayılma riski ciddi boyutlara ulaşmıştır. Cezalandırmak bir yana, hiç kimse soruşturulmamış yahut kovuşturulmamıştır. Mahkeme'nin geçici tedbir kararı almasının hemen ardından İsrail, UNRWA'ya karşı dayanaksız bir kampanya başlatarak Gazze'de insani yardım için gerekli olan kırılğan yaşam hatlarını tehlikeye atmıştır.²⁹⁷ Aşağıdaki örnekler, devletin çeşitli birimlerinin devletin kastını oluşturmaya nasıl katkı sağladığını göstermektedir:

(a) Siyasi-askerî liderlik tarafından yapılan açıklamalar hem doğrudan kastın delili hem de kastın çıkarılabileceği eylemler bütününe bir parçası mahiyetinde değerlendirilmelidir.

292 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Karadžić*, Dava No. IT-95-5/18-T, Karar, 24 Mart 2016, para. 3425, 3433, 3514, 3520, 4866-4867, 6047 ve 6049.

293 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinin Uygulanması (Hırvatistan v. Sırbistan)*, Karar, I.C.J. Raporları 2015, s. 3, para. 431-437.

294 Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Zdravko Tolimir*, Dava No. IT-05-88/2-T, Karar, 12 Aralık 2012, para. 1150.

295 Ruanda hakkında Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Clement Kayishema ve Obed Ruzindana*, Dava No. ICTR-95-1-T, Karar, 21 Mayıs 1999, para. 290. Ayrıca bk. Eski Yugoslavya için Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Radislav Krstić*, Dava No. IT-98-33-A, Temyiz Kararı, 19 Nisan 2004, para. 13 ve 148-149 ve Eski Yugoslavya hakkında Uluslararası Mahkeme, *Savcı v. Karadžić*, Dava No. IT-95-5/18-T, Karar, 24 Mart 2016, para. 6047.

296 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin Gazze Şeridi'nde Uygulanması (Güney Afrika v. İsrail)*, Karar, 26 Ocak 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 86.

297 bk. <http://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/02/states-must-reinstate-and-strengthen-support-unrwa-amid-unfolding-genocide>.

Güney Afrika tarafından titizlikle belgelenmiş²⁹⁸ İsrail liderliğinin en yüksek kademelerinden gelen doğrudan talimatlar, Gazze'deki soykırımın ayırt edici özelliğidir. Bu soykırımcı açıklamalar ve kışkırtmalar, geçtiğimiz yıl boyunca aralıksız devam etmiş ve askerî yapının tüm kademelerinde yankı bulmuştur. İsraili yetkililerin acımasız soykırım kışkırtmaları, yok edici şiddetin “normalleşmesini” hızlandırmıştır;

(b) İsrail Güvenlik ve Savaş Kabinelerinin üyeleri ile diğer bakanlar, bu türden soykırımcı açıklamalarda bulunmuşlar, bakan olmalarından kaynaklanan yetkilerini kullanarak sözlerini uygulamaya koymuşlar; Gazze'de aç bırakma, insani yardımları engelleme ve yıkıma yol açacak yaşam koşulları oluşturma gibi çeşitli soykırım eylemlerine imkân sağlamışlardır;²⁹⁹

(c) Knesset [İsrail devleti yasama organı], Hükûmete tam destek vermiş ve Filistinlilerle ilgili bütünüyle insan-dışılaştırıcı tartışmalar için bir platform olmuştur. Meclis Başkan Yardımcısı 8 Ekim 2023'te, “Artık hepimizin ortak bir hedefi var: Gazze Şeridi'ni yeryüzünden silmek.” demiştir.³⁰⁰ Knesset; acil durum yasalarını, Yasa Dışı Savaşçıların Gözaltına Alınması Yasası'nda değişiklikleri ve tekrarlanan uzatmaları onaylayarak³⁰¹ Filistinli tutuklulara son derece içler acısı koşulların dayatılmasını kolaylaştırmış,³⁰² Filistinli tutuklulara (aşğılayıcı bir tabirle kendilerine “Nukhba” diyerek) tecavüz de dâhil işkence yapılmasına göz yummuş,³⁰³ askerî harcamalar ve koloni genişlemeleri için bütçe tahsislerini onaylamıştır.³⁰⁴ Temmuz 2024'te ise Knesset iki devletli çözüm aleyhine oy kullanmıştır;³⁰⁵

(d) Başsavcı; savaş suçları, işkence ve aç bırakma³⁰⁶ gibi soykırımı hazırlık niteliğindeki ve soykırımla bağlantılı eylemleri soruşturmakta ve kovuşturmakta başarısız olmuş, Filistin direnişini destekleyenlerin “kışkırtma” suçlamasıyla peşine düştüğü hâlde³⁰⁷ soykırım kışkırtıcılarına karşı geçici tedbirleri uygulamamıştır.³⁰⁸ Bu durum, Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) tarafından tanınan ve uzun süredir devam eden cezasızlık ortamını sürdürmekte ve pekiştirmektedir;³⁰⁹

(e) Yargı, yaklaşık 12 aydır suç teşkil eden eylemleri ve idari aşırılıkları sınırlamada veya herhangi bir hesap verme yükümlülüğünün ifasını sağlamada başarısız olmuş;

298 *bk.* S/2024/419; A/HRC/55/73, para. 50.

299 *Ör.bk.* www.timesofisrael.com/liveblog_entry/israel-cuts-electricity-supply-to-gaza/; <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/10546/621609/1/bp-water-war-crimes-180724-en.pdf>, s. 15-16.

300 *bk.* <http://www.bbc.com/news/articles/cze5w2wd4x0o>.

301 *bk.* <https://en.idi.org.il/articles/51115>; www.knesset.tv/parliament/1307/61096/.

302 *bk.* www.btsalem.org/sites/default/files/publications/202408_welcome_to_hell_eng.pdf, s. 31- 32.

303 *bk.* <https://x.com/ireallyhateyou/status/1817904053462196523>; www.aljazeera.com/news/2024/7/29/israeli-far-right-politicians-protest-arrest-of-soldiers-suspected-of-abuse.

304 *bk.* www.gov.il/BlobFolder/reports/seder-gov120424/he/Seder_Gov_n563-140124.pdf; www.gov.il/BlobFolder/reports/seder-gov120424/he/Seder_Gov_n563-140124.pdf; www.aljazeera.com/news/2024/1/16/israels-new-15bn-war-budget-whats-it-for-and-what-gets-cut.

305 *bk.* <https://main.knesset.gov.il/EN/News/PressReleases/Pages/press18724w.aspx>.

306 *bk.* https://hamoked.org/files/2024/1666540_eng.pdf, s. 29; www.aljazeera.com/opinions/2024/7/16/israeli-courts-cannot-and-will-not-prosecute-israels-war-crimes; www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/east-mediterranean-mena-israelpalestine/246-stemming-israeli-settler-violence; www.adalah.org/en/content/view/11095.

307 *Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin Gazze Şeridi'nde Uygulanması (Güney Afrika v. İsrail), Karar, 26 Ocak 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 86 (3).*

308 *bk.* <http://www.gov.il/en/pages/news-26-11>.

309 *İsrail'in Doğu Kudüs de dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki Politika ve Uygulamalarından Kaynaklanan Hukuki Sonuçlar, İstisari Mütalaa, 19 Temmuz 2024, I.C.J. Raporları 2024, para. 150-154. Ayrıca bk. A/HRC/39/CRP.2, para. 1423.*

kamu görevlilerine, askerî personele ve yerleşimcilere fiilen dokunulmazlık sağlamıştır.³¹⁰ Mahkemeler Filistin hapishanelerine dair bir dilekçeyi³¹¹ ve medyanın Gazze'ye erişimiyle ilgili bir temyiz başvurusunu³¹² reddetmiştir. Uluslararası Adalet Divanı'nın (ICJ) geçici tedbir kararının ardından Yüksek Mahkeme, Mart 2024'te Gazze'ye insani yardım sağlanmasına ilişkin bir dilekçe³¹³ ile işkence ve gözaltı koşullarıyla ilgili diğer dilekçeleri³¹⁴ görüşmeyi kabul etmiştir. Ancak herhangi bir kişi veya kurum sorumlu tutulmamıştır;

(f) İsrail medyasının, kontrolsüz bir soykırım iklimi oluşturarak bu soykırımı teşvik etmedeki rolü, diğer benzer durumlarda olduğu gibi adli merciler tarafından incelenmelidir.³¹⁵ Filistinlilerin onlarca yıldır insan-dışlaştırılmalarına³¹⁶ ilaveten medya, soykırım taraftarlarını ve onların vahşetini meşrulaştıran tartışmaları yayımlamış³¹⁷ ve gerçekleri İsrail kamuoyundan gizlemiştir. Ağır askerî sansür,³¹⁸ 111 Filistinli gazetecinin öldürülmesi,³¹⁹ yabancı gazetecilerin Gazze'ye girişine izin verilmemesi ve Al Jazeera'nın İsrail³²⁰ ve Batı Şeria'daki³²¹ ofislerinin zorla kapatılması gibi devlet eylemleri durumu daha da kötüleştirmiştir. Bu arada İsrail düzenleyici kurumları, ne yayın lisanslarını iptal etme yetkilerini kullanmış ne de soykırım ifadeleri kullanan yahut bunları yayanlara karşı mali yaptırımlar uygulamıştır.³²²

82. İsrail Devleti; Filistinlilerin yok edilmesi hedefi üzerine kurulmuştur; tüm siyasi sistemi bu hedefe hizmet etmektedir. Devlet yapıları tarih boyunca Filistinlilerin baskı altına alınmasının mimarlığını yapmıştır;³²³ şimdiyse koruyucu bir işlev göremeyen kurumları, mevcut felaketin ilerlemesine birlikte katkıda bulunmaktadır.

VII. Sonuçlar

83. **Gazze'deki soykırım önceden öngörülen bir trajedidir ve İsrail yönetimi altındaki diğer Filistinlilere de yayılma riski taşımaktadır. İsrail, kuruluşundan bu yana**

310 *bk.* www.btsselem.org/sites/default/files/publications/202408_welcome_to_hell_eng.pdf, s. 115-116; <https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/files.yesh-din.org/FFAmechanism/YeshDin+Mechanism.pdf>.

311 İsrail, Yüksek Adalet Divanı, *İsrail'de Sivil Haklar Derneği v. Savunma Bakanı ve Diğerleri* Dava No. HCJ 7753/23, Karar, 23 Kasım 2011; www.btsselem.org/sites/default/files/publications/202408_welcome_to_hell_eng.pdf, s. 115-116.

312 *bk.* www.ifj.org/media-centre/news/detail/article/israel-ifj-calls-on-the-israeli-government-to-lift-ban-on-foreign-media-to-enter-gaza.

313 *bk.* <https://gisha.org/en/aid-access-now/>.

314 *bk.* www.btsselem.org/sites/default/files/publications/202408_welcome_to_hell_eng.pdf, s. 115-116. *Ör.bk.* İsrail, Yüksek Adalet Divanı, *İsrail'de Sivil Haklar Derneği v. Savunma Bakanı ve Diğerleri*, Dava No. HCJ 4268/24; İsrail, Yüksek Adalet Divanı, *İsrail'de Sivil Haklar Derneği v. Hükümet*, Dava No. HCJ 1357/24. *bk.* https://www.acri.org.il/post/_992 (İbranice).

315 Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi, *Savcı v. Ferdinand Nahimana ve Diğerleri*, Dava No. ICTR-99-52-T, Karar, 3 Aralık 2003.

316 Raz Segal ve Luigi Daniele, "Gaza as twilight of Israel Exceptionalism: holocaust and genocide studies from unprecedented crisis to unprecedented change", *Journal of Genocide Research* (Mart 2024), s. 1-2.

317 *S/2024/419*, ek I, para. 18-26.

318 *bk.* www.972mag.com/israeli-military-censor-media-2023/; <https://theintercept.com/2023/12/23/israel-military-idf-media-censor/>.

319 *bk.* <https://cpj.org/2024/09/journalist-casualties-in-the-israel-gaza-conflict/>.

320 *bk.* <https://main.knesset.gov.il/EN/News/PressReleases/Pages/press1424t.aspx>.

321 *bk.* <https://cpj.org/2024/09/israeli-forces-raid-al-jazeeras-west-bank-office-issue-45-day-ban-on-its-journalism/>.

322 *bk.* <http://www.gov.il/en/departments/units/moatsa>.

323 *bk.* <https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/files.yesh-din.org/FFAmechanism/YeshDin+Mechanism.pdf>.

işgali altındaki halka nefret edilen bir yük ve yok edilmesi gereken bir tehdit muamelesi yapmış; milyonlarca Filistinliyi nesiller boyunca gündelik aşağılamalara, toplu katliamlara, toplu hapsedmelere, zorla yerinden etmelere, ırksal ayrımcılığa ve apartheid uygulamalarına maruz bırakmıştır. “Büyük İsrail” hedefini ilerletmek, yerli Filistin nüfusunu yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

84. İsrail’in «meşru müdafaa» söylemiyle maskeleydiği savaş kapsamında icra ettiği sahte anlatıların gölgesindeki soykırımcı eylemleri daha geniş bir bağlamda ele alınmalıdır; zira bu çok sayıdaki eylemler (eylem bütünü), Filistinlilerin (bir halkın bütünü) yaşadıkları toprakların tamamında (bir toprağın bütünü) gerçekleştirilen ve İsrail’in eski Manda Filistin’i üzerindeki egemenlik hırsını ilerletmeye yöneliktir.

85. İsraili liderlerin açıklamaları ve eylemleri, soykırım amacı güden bir tutum ve davranışı yansıtmaktadır: İncil’deki Amalek hikâyesini sık sık “Gazzeliler”in yok edilmesini, Gazze’nin imhasını ve Filistinlilerin şiddet yoluyla yerlerinden edilmesini meşrulaştırmak için kullanmışlar; böylece Filistinlileri bir bütün hâlinde meşru hedefler konumuna getirmişlerdir.

86. Fail oldukları açıkça tespit edilebilen bireyler yargılanmalıdır. Ancak bir bütün hâlinde Filistin halkının imha edilmesine yol açabilecek eylemler yoluyla soykırım şiddetini tasarlayan, dile getiren ve uygulayan bütün bir devlet mekanizmasıdır. Bu duruma bir son verilmelidir; Soykırım Sözleşmesi’nin tam olarak uygulanmasını ve Filistinlilerin eksiksiz korunmasını sağlamak için derhâl harekete geçilmesi gerekmektedir.

87. Devam etmekte olan bu soykırım, hiç şüphe yok ki İsrail’e tanınan istisnai statünün ve uzun süreli cezasızlığın bir sonucudur. İsrail, Güvenlik Konseyi kararları ile Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) kararları da dâhil olmak üzere uluslararası hukuku sistematik bir şekilde ve göz göre göre ihlal etmiştir. Bu durum İsrail’in kibrini ve uluslararası hukuka meydan okumasını beslemiştir. Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) Savcısı’nın da uyardığı gibi “Hukuku eşit bir şekilde uygulama isteğimizi göstermezsek ve hukukun seçici bir şekilde uygulandığı görülürse hukukun tamamen çökmesinin zeminini yaratmış oluruz. Bu, işbu tehlikeli anda karşı karşıya olduğumuz gerçek risktir.”

88. Dünya, ilk kez bir yerleşimci-sömürgeci soykırımını canlı yayında izlerken siyasi çıkarların yol açtığı yaraları yalnızca adalet iyileştirebilir. Bu kadar çok hayatın mahvedilmesi, insanlığa ve uluslararası hukukun temsil ettiği her şeye karşı bir hakarettir.

VIII. Öneriler

89. Mevcut soykırım, Filistin’de yüzyılı aşkın süredir devam eden yok edici yerleşimci-sömürgecilik projesinin bir parçasıdır ve uluslararası sistem ile insanlık için kara bir lekedir; sona erdirilmeli, soruşturulmalı ve kovuşturulmalıdır.

90. Özel Raportör, tüm devletlere Soykırım Sözleşmesi ve Cenevre Sözleşmeleri’ne yönelik sürekli ciddi ihlaller karşısında gerekli özeni gösterme konusundaki yasal yükümlülüklerini hatırlatır; devletleri, ister tek başlarına ister Birleşmiş Milletler de dâhil olmak üzere diğer devletlerle birlikte hareket etsinler, bu riskleri azaltmak adına her devletin elindeki imkân ve araçları acilen değerlendirmeye ve buna dair bir kamu kararı oluşturmaya çağırır. Ayrıca, attıkları adımları ve bu adımların gerekçelerini kamuoyuna ve uluslararası topluma açıklamalarını ister.

91. Özel Raportör, yukarıda belirtilen yükümlülükler uygun olsun veya olmasın, Üye Devletleri aşağıdaki eylemleri gerçekleştirmeye çağırılmaktadır:

(a) İsrail'in Filistinlilere yönelik saldırılarını durdurması, ateşkesi kabul etmesi ve 19 Temmuz 2024 tarihli Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) İstisari Mütalaası doğrultusunda işgal altındaki Filistin topraklarından tamamen çekilmesi için tam bir silah ambargosu ve yaptırımlar dâhil olmak üzere tüm siyasi baskı araçlarını kullanmak;

(b) İsrail'i apartheid uygulayan ve uluslararası hukuku sürekli ihlal eden bir devlet olarak tanımlayıp ilan etmek, Apartheide Karşı Özel Komite'yi Filistin'deki durumu kapsamlı bir şekilde ele almak üzere yeniden faaliyete geçirmek ve İsrail'i Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 6. maddesi uyarınca üyeliğinin askıya alınabileceği konusunda uyararak;

(c) İşgal altındaki Filistin topraklarında uluslararası bir koruyucu varlığın konuşlandırılmasını desteklemek;

(d) Gazze dışına yerlerinden edilen Filistinliler için uluslararası insan hakları ve mülteci hukuku ile uyumlu ve geri dönüş haklarını tam anlamıyla koruyan bir koruma çerçevesi geliştirmek;

(e) Soykırım ve apartheid de dâhil olmak üzere suç teşkil eden eylemlerin bağımsız ve kapsamlı bir şekilde soruşturulmasını sağlamak, bu suçları işlediklerinden şüphelenilen kişiler hakkında, ilgili tüm yan suçlar da dâhil olmak üzere, ulusal mahkemelerde evrensel yargı yetkisini uygulamak;

(f) Askerler, paralı askerler ve yerleşimciler de dâhil olmak üzere işgal altındaki Filistin topraklarında işlenen suçlara karışan tüzel kişileri ve çifte vatandaşları soruşturmak ve yargılamak;

(g) Gazze'ye engelsiz insani yardım sağlamak; UNRWA'yı, tesislerine ve personeline yönelik saldırılar ile itibar suikastleri de dâhil olmak üzere her türlü tehdide karşı korumak ve tam olarak finanse etmek, tüm alanlarda görevlerinin devamlılığını sağlamak.

92. Özel Raportör, ICC (Uluslararası Ceza Mahkemesi) Savcısı'na, İsrail tarafından işlenen soykırım ile apartheid suçlarını soruşturması ve bu raporda adı geçen diğer önde gelen şahısları incelemesi için çağrıda bulunmaktadır.

93. Özel Raportör, Bağımsız Uluslararası Soruşturma Komisyonu'nu, Doğu Kudüs dâhil olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Topraklarındaki ve İsrail'deki, İsrail'in tüm Filistinlilere (İsrail vatandaşları ve mülteciler dâhil) yönelik yok etme kastı ve uygulamalarını (üçlü perspektif testi) ve son soykırım eylemlerini daha geniş bir bağlamda incelemeye çağırılmaktadır.